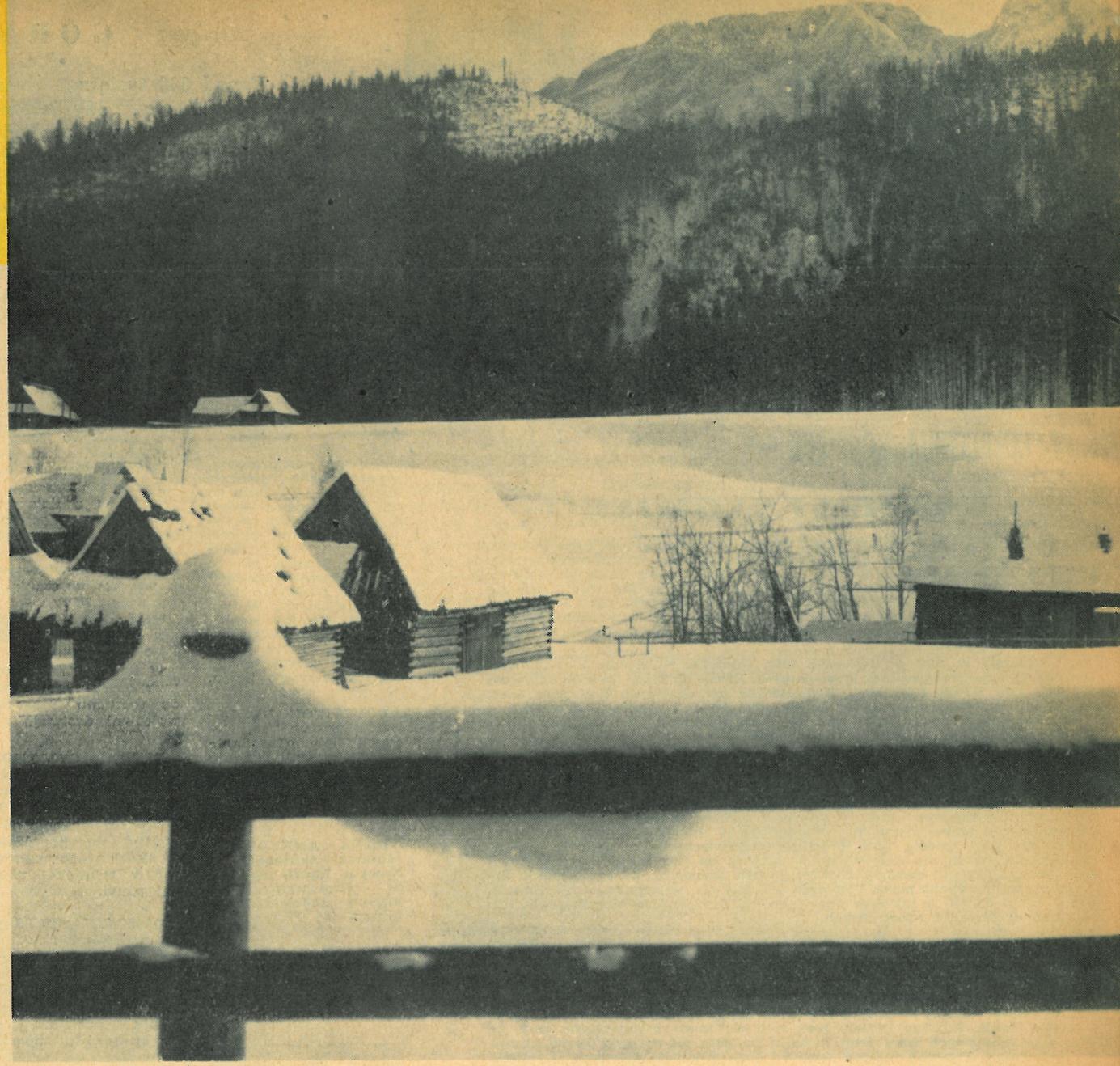

GRUDZIEŃ
DECEMBER
PROSINEC
NR 12-1961
CENA 1 zł

DEVČÁTKO SE SIRKAMI

Byla krutá zima; sněžilo a smrkalo se v tmavý večer: byl to také poslední večer v roce, silvestrovský večer. A v té zimě a v té tmě chodilo po ulici chudé děvčátko, prostovlasé a bosé. Sice když odcházel z domova, mělo na nohou pantofle, ale byly mu málo platné! Byly veliké, nosila je naposledy jeho maminka, tak velikánské byly. A když děvčátko pospíchal přes ulici, kterou se tryskem hnaly mímo ně dva vozy, ztratilo je. Jeden pantofel již nenašlo, s druhým utekl jakýsi chlapec pokřikuje, že se mu hodí na kolébku, až bude mit jednou děti.

A tak děvčátko chodilo po ulici bosé, s nožkama zčervenalýma a promodralýma zimou. V staré zástěrce mělo hromádku sirek; jeden svazeček drželo v ruce. Nikdo si za celý den nic od ní nekoupil; nikdo jí nedal jediný halér. Chodila ulicemi hladová a promrzlá, vypadala, chudárka, velmi zakřiknutá. Sněhové vločky jí padaly na dlouhé, zlatavé vlásny, jež se jí na šíji krásně vlnily, ale děvčátko nemyslilo vůbec na to, jak je hezké. Ze všech oken zářilo světlo a až na ulici překrásně voněla husí pečeně — vždyť byl silvestrovský večer! Na to teď děvčátko myslilo.

V zákoutí dvou domů, z nichž jeden vyčíval do ulice o kousek více než druhý, se děvčátko schoulilo. Stáhlo nohy pod sebe, ale přesto mrzlo ještě více než dříve. Domu se však neodvážovalo, vždyť neprodalo ani jedinkou sirku a neutržilo jediný halér. Tatinek by jí nabíl a doma je také zima, mají totvá střechu nad hlavou a vítr jim hvízdá světnici, třebaže nejhorší škvíry ucpali slámou a hadry. — Ručky měla mrazem téměř ztuhlé. Ach, jak by bylo hezké, zahřát si je nad sirkou! Kdyby tak vytáhla jednu ze svazečku, rozškrtila ji o stěnu a zahrála si prsty... Vytáhla jednu, škrt — jak zajiskřila, jak hoří! Hořela teplým jasným plamenem, jako svíčka, když držela kolem ní ruku. Jaké to bylo podivuhodné světlo! — Děvčátku se zdálo, že sedí u velikých železných kamen s lesklými mosaznými kuličkami a mosazným kováním; hořelo v nich překrásně, a jak hřály! Ach — Děvčátko již natáhovalo nožky, aby si je také ohřálo — vtom plamen zhasl. Kamna zmizela — děvčátko sedělo na chodníku s oharkem dohořelé sirky v ruce.

Rozškrtilo novou, rozhořela se svítila, a jak její záře dopadala na zed, zed' se stala průhlednou jako závoj: děvčátko vidělo do světla.

ce. Stál tam stůl prostřený zářivě bílým ubrusem a jemným porcelánem a na něm překrásně voněla pečená husa, nadívaná švestkami a jablkami! A co bylo ještě nadhernejší — husa vyskočila z misy, kolébala se po podlaze s vidličkou a nožem v hrbetě a zamířila přímo k chuderce děvčátku. Vtom sirku zhasla a děvčátko vidělo zas jen silnou, studenou zed.

Rozškrtilo další sirku. A pojednou se octlo pod překrásným vánočním stromkem. Byl ještě větší a ještě vyzdobenější než ten, který vidělo letos o vánocích skleněnými dveřmi u bohatého kupce. Na jeho zelených větvích hořelo na tisice svíček a shližely odtamtud na děvčátko pestré ozduby, jako jsou ty, jež zdobí výkladní skříně. Děvčátko po nich našlo obě ruce — vtom sirku zhasla; vánoční světýlka však stoupala výš a výš — děvčátko vidělo, jak jsou z nich jasné hvězdy na nebi — jedna z nich teď padá a kreslí po obloze dlouhou ohnivou čáru.

„Někdo umírá!“ řeklo si děvčátko, neboť babička — jediný člověk, který k ní byl hodný, ale která již uměla — říkávala: „když padá hvězda odchází nějaká duše k Bohu.“

Děvčátko znovu rozškrtilo o zed sirku; zazářila a v její záři se mu objevila babička — nesmírně jasná, zářící, přívětivá a předobrá.

„Babičko!“ zavolalo děvčátko. „Vezmi mě s sebou! Já vím, že zmizíš, až sirku dohoří — zmizíš jako ta teplá kamna, jako ta krásná husí pečeně a jako ten nadhernej vánoční stromek!“ — A rychle rozškrtila všechny zbylé sirkы ze svazečku, chtěla takovou záři, že bylo jasnější než za bílého dne. Ještě nikdy nebyla babička tak hezká a tak veliká. Vyzdvihla si děvčátko do náruče a letěly spolu v lesku a radosti vysoko, převysoko; tam již nebyla ani zima, ani hlad, ani úzkost — byly u Pánabohá!

Ale v zákoutí u domu sedělo za mrazivého rána děvčátko s červenými tvářemi, s úsměvem na rtech a bylo mrtvé; zmrzlo v poslední večer starého roku. Novoroční jitro se rozbrášilo nad mrtvoloukou sedící tam se sirkami, jejichž jeden svazeček byl téměř vyškrtnán. „Chtěla se ohřát“, říkali lidé. Ale nikdo nevěděl, co krásného viděla a v jakém jasu odešla s babičkou do radosti Nového roku.

(Ze sbírky pohádek H. K. ANDERSENA)

ŠTASTNÉ A RADOSTNÉ VIANOCE PRAJE
SVOJIM ČITATEL'OM, KORESPONDENTOM
A PRIATEL'OM

REDAKCIA

ŽIVOT
KULTURNĚ - SOCIÁLNÍ ČASOPIS

Z IX PLENUM KC PZPR

NASZE STANOWISKO

DROBEK XXII Zjazdu nawiązuje bezpośrednio do historycznych uchwał XX Zjazdu KPZR, poświęconych walce z kultem jednostki i jego następcami. Krytyka ta — z którą w pełni solidaryzowała się przed sześciu laty nasza partia, wyciągając z niej dla siebie decydujące wnioski na VIII Plenum KC w październiku 1956 roku i wytyczając swą nową linię polityczną opartą na normach i zasadach twórczej myśli marksistowsko-leninowskiej — znalazła kontynuację na XXII Zjeździe KPZR.

Widzimy w tym — stwierdził tow. Gomułka — wyraz poczucia głębokiej odpowiedzialności kierownictwa KPZR za rolę, jaką obiektywnie odgrywa KPZR i Związek Radziecki w kształtowaniu lini generalnej międzynarodowego ruchu komunistycznego i polityki zewnętrznej państwa obozu socjalistycznego. XXII Zjazd potopił postawę grupy, która kierując się dogmatyzmem i sekciarstwem oraz obawą przed odpowiedzialnością za zbrodnie popełnione w okresie kultu Stalina, zamierzała przywrócić w KPZR dawne metody i praktyki, zwrócić KPZR ze stusnej, twórczej drogi XX Zjazdu.

Główny motyw powrotu przez XXII Zjazd do zagadnień określanych w skrócie mianem „kultu jednostki” widzieć należy nie w niebezpieczeństwie, które grupa ta stanowi dziś dla KPZR, ani też w zamiarze pociągnięcia tych ludzi do odpowiedzialności sądowej — zamiarów takich nie ma — lecz w dążeniu do profilaktycznego uodporania KPZR na choroby z okresu kultu jednostki, do rozszerzenia demokracji w życiu partii i społeczeństwa i do niezbędnych przeobrażeń w życiu ZSRR, a także w znaczeniu tej krytyki dla innych partii komunistycznych i robotniczych.

Postawienie tej sprawy w otwarty sposób służyć będzie dalszemu umocnieniu całego naszego ruchu, dalszemu ugruntowaniu w nim zasad leninowskich oraz ożywieniu poszukiwań i badań niezbędnych, aby w pełni odpowiedzieć na nowe problemy, które stawia życie międzynarodowe i rozwój poszczególnych krajów. Publiczne postawienie sprawy kultu Stalina przyczyni się do wzrostu międzynarodowego autorytetu ZSRR, którego prowadzącej roli nie może pomniejszyć fakt, że wśród chłubnych kart jego historii znalazła się ciemna karta „kultu jednostki”. Przewyciężanie skutków tego groźnego zjawiska jest świadectwem niespozytej siły moralnej KPZR i narodu radzieckiego.

W sprawozdaniu tow. Gomułki znajdziemy charakterystykę okoliczności i warunków, w jakich powstała i rozkrzewiła się kult Stalina. Trudne warunki, w jakich rozwijały się Związki Radzieckie, przy takich cechach charakteru Stalina jak podejrzliwość, nieufność i skłonność do despotyzmu — tworzyły głębe, na której doszło do narastania bezprawia, tamania praworządności, zaniku demokracji w życiu partii i społeczeństwa, wyrastania atmosfery strachu i na tym poczłożu — kultu Stalina.

Pantia w trudnym okresie budowy podstaw socjalizmu w jednym z osobna wziętym kraju nie mogła tolerować niczego co mogłoby podważić jedność i wartości jej szeregow. Ale walka ta nie powinna była doprowadzić do krawejowej rozprawy z opozycją. Odpowiedź na opory i zaostrenie się walki klasowej na wsi w związku z kolektywizacją była nadmiernie i nieuzasadnione potrąbami represji ze strony nadzorowanych i inspirowanych przez Stalina organów, powołanych do walki z działalnością kontrrewolucyjną. W tych warunkach narosło bezprawie, podbudowane stalinowską teorią o nieuchronności zastrania się walki klasowej w miarę rozwoju budownego socjalizmu, teorią, która zrodziła slogan o „wrogach ludu” i poszukiwanie wrogów ludu również w partii. Za „wrogów ludu” uważać poczeto wszystkich, którzy odważyli się na słowo krytyki czy formułowały własne poglądy na zagadnienia teorii i praktyki socjalizmu.

W tej atmosferze pojawiły się sprzyjające warunki dla prowokacji ze strony obcych wywiadów, które z myślą o osłabieniu ZSRR przyczyniły się do niszczenia oddanych sprawie socjalizmu kadr partyjnych, gospodarczych, wojskowych. Rosła rola organów bezpieczeństwa, które stawały się coraz bardziej niezależne od partii, aż wreszcie stanęły faktycznie ponad nią. W samej partii były coraz bardziej naruszane zasady demokracji, bez których nie może być normalnego rozwoju partii i społeczeństwa socjalistycznego.

Tow. Gomułka przypomina dylogat, który fakty te stawiały przed komunistami w ZSRR i na całym świecie: „Co robić? Czy występując przeciwko Stalinowi nie będzie się działać na szkodę socjalizmu, czy ułatwi to, aby utrudni budowę socjalizmu w ZSRR? W ówczesnych warunkach pytanie to rozbrajało komunistów przed walką ze Stalinem. Znamy dobrze te tragiczne okoliczności z historii naszej partii — z historii KP.

„To nie wniknie w całokształt ówczesnej sytuacji w Związku Radzieckim i w świecie, kto myślał kategoriami czasów dzisiejszych, temu trudno pojąć jak mogło zrodzić się zjawisko kultu jednostki” — stwierdził tow. Gomułka. Obecnie kompleks tych spraw można było odłożyć przed opinią publiczną w poczuciu siły, jaką przedstawiła dziś socjalizm, w poczuciu konieczności walki z resztami wyhodowanego w okresie kultu jednostki dogmatyzmu i sekciarstwa.

N A tym tle XXII Zjazd przeprowadził publiczną krytykę przywódców Albańskiej Partii Pracy, którzy nie tylko hołdują dogmatyzmowi i sekciarstwu, lecz także uprawiają bezmyślne awantury polityczne, wyrażające się w ich stosunku do aktualnych zagadnień międzynarodowych, w faktycznym negowaniu zasad pokojowego współistnienia. Spór o 80-ciu partiach, których przedstawiciele brały udział w XXII Zjeździe KPZR, ani jedna partia nie zakwestionowała merytorycznej słuszości krytyki przywódców albańskich. Tylko przedstawiciel KP Chin wyraził pogląd, że sporu z APP nie należało wynosić na zewnątrz, a różnice starać się rozwiązać na drodze wewnętrznych konsultacji. Ale z takim poglądem trudno zgodzić się, skoro wszelkie takie próby nie przyniosły rezultatów, a odreborne stanowisko Albanii w sprawach polityki zagranicznej dawno przestało być tajemnicą i stało się w istocie wyrazem publicznego podważania jedności obozu socjalistycznego i ruchu komunistycznego. Dlatego publiczna krytyka stanowiska albańskiego stała się koniecznością.

* * *

P ARTIA nasza ma wszystkie powody i przesanki aby z głębokim zadowoleniem przyjąć uchwały XXII Zjazdu KPZR i wyrazić pełną z nimi solidarność, podobnie, jak miało to miejsce w przypadku XX Zjazdu. Miniony okres wykazał jak słuszny i owocny był głęboki zwrot, dokonany pięć lat temu w polityce naszej partii, jak daleko posiliły naprzód w ciągu tych lat. Uchwały XXII Zjazdu staną się własnością całej naszej partii, stanowiąc zachętą dla rozwoju naszej pracy na froncie ideologicznym i dla wyciągania wniosków praktycznych dla różnych dziedzin naszej działalności.

Skrót artykułu z „Trybuny Ludu” z dnia 24.XI.1961 r.

GÓRNICZE ŚWIĘTO

Ponad 600 tysięczna rzesza górników wydobywających węgiel kamienny i brunatny, rudy żelaza i metali kolorowych, materiały ogniotrwałe, sól i inne surowce obchodziła swoje doroczne święto „Dzień Górnika”. Po raz pierwszy świętowali nauczycielni z Krosna Odrzańskiego.

Akademie i zabawy w całym przemyśle górniczym odbywały się już od soboty 2 grudnia. Sam „Dzień Górnika” — 4 grudnia był dniem wypoczynku — wolnym od pracy.

Centralne uroczystości przemysłu węglowego odbyły się w Katowicach. Uroczysta Akademia górników rud żelaza, metali nieżelaznych i materiałów ogniotrwały odbyła się we Wrocławiu. Zasłużeni górnicy otrzymali odznaczenia państwowe.

W dniu barbarkowego święta zostało uruchomiony szereg nowych kopalń węgla kamiennego i rud żelaza.

NA BUDOWĘ nowych obiektów przemysłowych i rozbudowę już obecnie istniejących wydatkowane będzie do końca br. 108 mld zł. tj. 2 mld więcej niżżej przewidywano na ten rok w 5-letnim planie. W całym kraju realizujemy jednocześnie ok. 20 tys. obiektów inwestycyjnych z różnych dziedzin gospodarki. W tym miesiącu się 220 człowiekowych obiektów priorytetowych, które mają poważne znaczenie dla rozwoju naszego kraju.

DÓLEZITOU UDALOSTOU pre uholný priesmysel bolo odovzdanie do začiatocnej exploatacie novej bani kamennoho uhlia „Porębka“ v Zagóru pri Dąbrowie Górnnej.

BAŇA ANHYDRYTU (doteraz skúšobná) v Novom Lážňi započala exploataciu na prvých oddeleniach v hibine.

PRESNE PODĽA PLÁNU prebieha stavba bani „Jastrzębie“, „Moszczenica“, „Zołłówka“ a „Staszic“.

W OSTATNICH miesiącach br. przemysł chemiczny wzbogaci się o ok. 60 nowych obiektów. Dotychczas weszło do użytku w br. ponad 100 obiektów. Poważnym wydarzeniem będzie przekazanie do wstępnej eksploatacji rozbudowywanej rafinerii w Czechowicach, która będzie przetwarzać 0,5 mln tonropy rocznie.

Zakończona zostanie rozbudowa wrocławskich zakładów włókien sztucznych co powiększy roczną produkcję o 2200 ton przedziu sztucznego jedwabiu.

W KOMBINACIE KEDZIERZYŃSKIM wejdą do produkcji urządzeń związanych z przetórką gazu koksołowni czego.

ZNAMĘ POLSKĄ herečką Basią Kwiatkowską začala v Tokio natácať japonsko-americkej film Po skončení natácaenia v Japonsku priestreuje Basia komicom t.r. do Varšavy a bude vystupovať po filme Andrzeja Wajda spolu so Zbyszkem Cybulskim.

V LAGOS

bola podpisana 3-ročná obchodná dohoda medzi Polskom a Federáciou Nigérie. Poľsko bude eksportovať: kompletné objekty ako aj stroje a priemyselné zariadenia, lode, železničný tabor, stavebné materiály, výrobky chemického a potravinárskeho priemyslu. Importovať budeme: olejné semeno, kaučuk, bavlnu, tropické stromy, južné ovocie a iné tovar.

SLASKA MAGISTRALA gazowa dotarła do stolicy. Rurociąg doprowadzający gaz koksowniczy ze Śląska połączony został z miejską siecią gazową Warszawy.

NAPRAWA SAMOCHODÓW ciężarowych i autobusów Škoda w Polsce przeprowadzona będzie przy współpracy czechosłowackiego producenta.

JESZCZE DO KOŃCA br. hutnictwo otrzyma kilkaset różnych obiektów. Huta im. Lenina powiększa się w tym roku o dalsze 10 kompleksów produkcyjnych, obejmujących ok. 240 obiektów. Zgodnie z zobowiązaniem założyciela dla uczczenia 20 rocznicy PPR — 15 grudnia rusza największy w Polsce, Wielki Piec Hutniczy.

W HUCIE „Warszawa“ trwa przygotowania do rozruchu urządzeń walcowni drobnej.

PRED SVIATKOM baníkov, boli odovzdané do prevádzky dve nové bane: „Lęczyca I“ („Lęczyca II“ bola odovzданá do prevádzky už skôr) a „Szczygłowiec“ v rybnickej uholnej hlini.

ZAMESTNANCI Sirovéo kombinátu v Tarnobrzegu — prvýkrát oslavovali „Deň Baníka“ pri plnej exploatacii rozbudowywanej rafinerii w Czechowicach, ktorá bude prerabiať 0,5 mln tonropy rocznie.

W PRZEMYSŁE metali nieżelaznych i metali kolorowych kilkaście nowych obiektów oddanych zostało do użytku w IV kw. br. Jedna z największych inwestycji w tym przemyśle jest budowa suchoego doku w Stocznim Komuny Paryskiej w Gdyni, który zostanie odbany do użytku w przyszłym roku.

W PRZEMYSŁE metali nieżelaznych i metali kolorowych kilkaście nowych obiektów oddanych zostało do użytku w IV kw. br. Jedna z największych inwestycji w tym przemyśle jest budowa suchoego doku w Stocznim Komuny Paryskiej w Gdyni, który zostanie odbany do użytku w przyszłym roku.

NEUSTÁLE SA ZVÝŠUJE v Poľsku chov bažantov. Už r. 1963 má byť asi 770 tisíc a v ďalšej budúcnosti 2-3 milióny. Bažanty sú veľmi užitoční nakoľko ničia škodcu zemiakov — mandelinu zemiakovú.

OD 1 STYCZNIA 1962 wchodzi w życie nowa ustawy o ewidencji i kontroli ruchu ludności. Odtąd sprawy te będą prowadzić rady narodowe. Organom MO pozostawiono jedynie nadzór nad przestrzeganiem obowiązku meldunkowego. Zameldowanie należy dokonać w ciągu trzech dni. Zmianę nazwiska, imienia lub urodzenia dziecka należy zgłosić w ciągu 14 dni. Zgony w ciągu 3 dni. Osobom niemeldowanym jak i przetrzymującym bez meldowania grozi kar刑 do 4.500 zł. Księgi meldunkowe prowadzić będą administracje domów, dozorce a we wsiach sołtysi. Ustawa zwiększa również rangę dowodu osobistego.

V NEW DELHI bola podpisana obchodná dohoda o výmene tovarov medzi Poľskom a Indiou na rok 1962 vo výške asi 60 mil. zł. t.z. o 50 percent viac ako t.r.

W TEATRZE KAMERALNYM w Pradze cieszy się wielkim powodzeniem sztuka Leona Kruczkowskiego „Smierć Gubernatora“.

NA ANTARKTIDĘ

v základni Mc Murdo Soud americkí vedci objavili vo vzdialnosti asi 100 km od svojho tábara nezamrzajúce jazero, ktorého dĺžka čini asi 100 m a šírka 200 m. obsah soli vo vode jazera je asi 2 krát väčší ako vo vode mori okolo Antarktídy.

W STOLICY ZRA

Kairze odbyło się spotkanie Nasser — Nehru — Tito. Przedmiotem spotkania było omówienie rozwoju sytuacji międzynarodowej od czasu belgradzkiej konferencji szefów rządów państw niezależnych z mieszkańcami ws. Wielkiej Brytanii a Francúzska sú v ľahkej nepohodlnej situácii..

NAKOLKO KOMISIA OSN odhalila príčiny smrti prvého ministra konganského predsedu Konga Patrice Lumumbu, vláda Ghany vystúpila so žiadostou, aby vráhov i ihneď potiahli na zodpovednosť. Spojené Štáty, Veľká Británia a Francúzsko sú v ľahkej nepohodlnej situácii..

ZAKOŃCZONE

zostały prace nad porządkowaniem podziału administracyjnego kraju. Liczba gromad z dniem 31 grudnia br. zmniejszy się o 1.085 i wyniesie 5.246. Proces zmniejszenia liczby gromad prowadzony był przy ścisłej konsultacji z zmianami z mieszkańcami ws. Wielkimi i silniejszymi gromad zdolne będą do podejmowania i prowadzenia zadań wynikających ze zwiększenia uprawnień rad niższych szczebli.

WOJ. RADA NARODOWA w Krakowie podjęła decyzję ograniczenia dalszego wzrostu liczby mieszkańców Zakopanego do 30 tysięcy do roku 1970. Przewidywany jest wzrost liczby mieszkańców w okolicach Zakopanego.

V ALZIRI

bol 1. novembra Dňom boja za nezávislosť. Alžíci v manifestačných sprievodoch niesli národné zástavy a prevoľávali heslá za mier a nezávislosť. Alžíci uvažujú proti nefudským podmienkám a zaobchádzaniu formou hladového štraku.

V BERLINE

rokoval Kongres európských žien venovaný riešeniu nemeckej otázky. Na Kongrese zúčastnilo sa 150 delegátok z kapitalistických a socialistických krajín Európy.

BRITSKA KRAPOVNA Alžbeta bola so štátom návštěvou v Ghane.

VO VAN DIEME

vo Vietnamskej demokratickej republike je dokončená stavba najväčšieho vietnamského cukrovaru vybudovaného za spolupráci Poľska a ČSSR.

V ZJEDNOTENEJ ARABSKEJ REPUBLIKE zaviedli povinné metrický systém. Stačíboli používaný arabský systém mier a vah je zakázany.

W STRASZLIWYM huraganie „Tara“, który zniszczył wiele wsi i zabudowań w okolicach Gdyńska. Wiatr i deszcz zniszczyły wiele domów i budynków.

PRZYPOMINAMY, ŻE DO 15 GRUDNIA BR. MOŻESZ OPŁACIĆ PRENUMERATĘ „ŽIVOTA“ NA 1962 ROK

I WZIAĆ UDZIAŁ W KONKURSIE

PRENUMERATORÓW NA 1962 ROK

SZCZEGÓŁY W 10 i 11 N-RZE

„ŽIVOTA“

Sneh zabalil už mesto a dediny okresu Nowy Targ do bielej prikrívky. Moňotónna beloba pokryla polia a ulice, strmé strechy tradičných domkov. Sú tu ľudia, pre ktorých rok je obmedzený hranicami od snehu k snehu. Zimné obdobie je obdobím rozmyšľania, letné je vyplnené najintenzívnejšou prácou. Preto vyhrabme spod snehu to, čo bolo urobené v lete.

PODHAL E(3) okresné m e s t o

Mesto Nowy Targ je ctižadostné. Voľakedy turisti ho obchádzali, dnes vábi a stále viac prífahuje. Je to pochopiteľné. Ľudia idú tam, kde nové nahradzuje staré, nepohodlie — luxus. Špinavé novotarské námestie a príslovečne zlé dlaždené ulice tento rok zakrývali zelené trávniky, kvety a ozdobné kríčky ako aj lavičky. Zmizli kaluže, do noci zažiarilo žiarivkové svetlo. Stred mesta, kam smerujú prvé kroky každého je už iný a je treba mať nádej, že sa zmení ešte viac. Zaujímavá je pritom reakcia ľudí z terénu. Boli zvyknutí chodiť križom, smetiť — teraz stále viac sa prispôsobujú všeobecným zásadám kultúry. Sú to výchovné funkcie nového a návrhy, ktoré potvrdzujú správnosť do terajšej politiky.

Z námestia vedú cesty na všetky strany sveta. A keď pôjdeme ktoruokoľvek z nich, všade stretneme komunálne investície. Predovšetkým bolo by treba poznamenať, že až niekoľko ulíc má nový povrch a poširené chodníky. Cesta vedúca do Kombinátu má žiarivkové osvetlenie. Stretávame farebné reklamy. Je chránené parkovište a podzemné záchody.

Každý potvrdí, že aj celkom povrchná konfrontácia života s programom je kladná. Program rozvoja okresu a mesta Nowy Targ je programom činu. Je ozvenou nedávnych predvolebných diskusií, často horúcich a dlhotrvajúcich. A je odpovedou tým, ktorí súdili, že hospodári sa zmôžu len na papierový

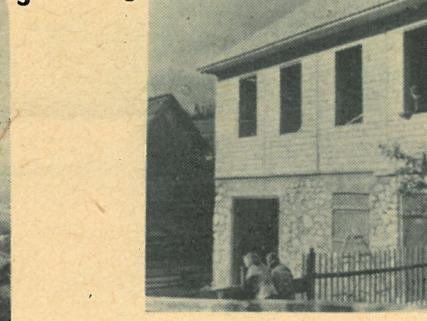
2

1. Novotarský obuvnícky kombinát má vlastnú dopravu.
2. Okresné mesto Nowy Targ často navštievujú Čigáni, ktorí bývajú o.i. v Szaflaroch
3. Miestne suroviny na Podhale sú využívané k výrobe tehá.
4. Stavba cesty Krempachy — Frydman.
5. Stavba kultúrneho domu w Rzepiskach
6. Turisti na Podhale

7. Harceri z Podhala

8. Turisti na Podhale

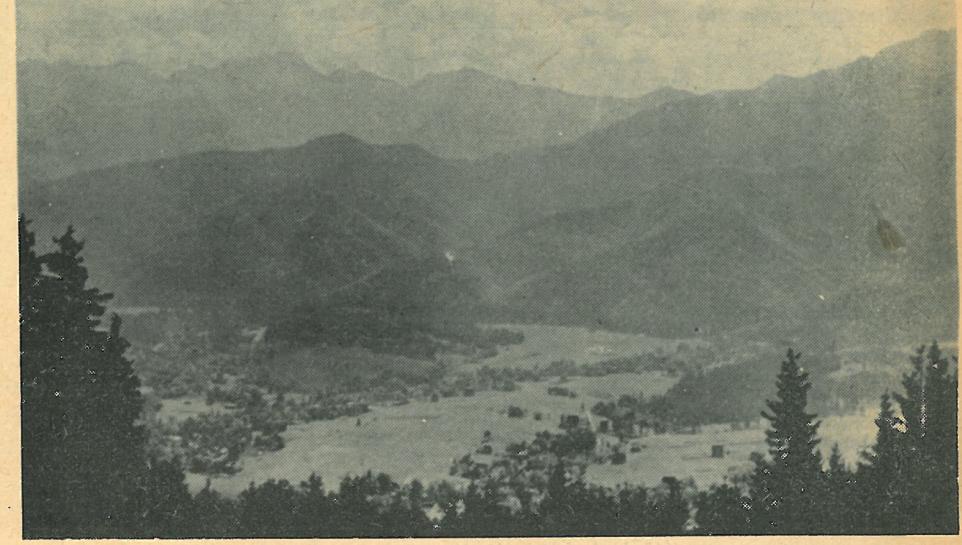
5

7

8

3

PRZED NAMI II ROK PLANU PIĘCIOLETNIEGO

Gospodarka narodowa, jej ciągły rozwój, a w szczególności realizacja zadań bieżących planu pięcioletniego — to zagadnienia, którym głównie zostało poświęcone ostatnie IX Plenum KC PZPR.

★

Biuro Polityczne stwierdziło w referacie plenarnym, że plan tegoroczny, czyli wykonanie I roku pięcioletki został zrealizowany pomyślnie. W wielu dziedzinach produkcji podstawowych wyrobów przemysłowych planowane zadania zostały przekroczone, chociaż w niektórych gałęziach przemysłu przy przekroczeniu planów produkcji globalnej, nie została wykonana w pełni plany asortymentowe. Pomyślnie przebiegło także wykonanie planu handlu zagranicznego. Rolnictwo również może się poszczęścić wykonaniem zaćań wszystkich podstawowych gałęzi produkcji. W dziedzinie produkcji roślinnej przekroczeno zadania planowane i zanotowano wzrost o 8,2% wyższy niż w roku ubiegłym. Plony 4 zboż, ziemniaków, buraków cukrowych, oleistych i pasz zielonych także są wyższe niż w roku ubiegłym. Dotyczy to również produkcji zwierzęcej, przy zanotowaniu pozytywnego zwrotu jakim jest spadek pogłowia koni.

Wykonanie planu produkcji przemysłowej i rolnej pozwoli więc przekroczyć planowane wskaźniki dochodu narodowego. Materiały z Plenum podają, że dochód narodowy do podziału będzie wyższy o 6,5% w stosunku do ub.r. Pomyślnie więc kończy się pierwszy rok naszej pięcioletki i charakteryzuje się szybkim rozwojem całej naszej gospodarki narodowej, dalszą poprawą materialnych i kulturalnych warunków życia narodu. Uchwała Plenum w sprawie podstawowych problemów gospodarki narodowej w 1962 roku stwierdza, że rok obecny był ro-

kiem nowych postępów budownictwa socjalistycznego.

★

Pomyślny start i wszystkie związane z tym rokami narzucają jednak dodatkowe obowiązki na najbliższą przyszłość. Zrozumiałe jest więc dla naszego partii nasza ciągłe powrót do analizy i studiowania problemów naszej gospodarki. Zrozumiałe jest dla naszych ludzi powszechnie zapoznają się i z wielkim zainteresowaniem śledzą plenerne posiedzenia partii. W materiałach tych spotykamy dzisiaj głównie ekonomiczne stwierdzenia i cyfry, skondensowane i jasny obraz naszego życia. Od dalszego układu jednak tych cyfr i stwierdzeń zależy będzie, czy będzie się nam żyło lepiej czy gorzej. Przeto już dzisiaj głównym problemem dnia jest myśl o roku następnym. Uchwała Plenum wymienia jako główne zadanie w roku 1962 utrzymanie tego szybkiego tempa rozwoju gospodarczego kraju. Powinieneć więc nastąpić wzrost produkcji przemysłowej o ponad 8%, dalszy wzrost produkcji zwierzęcej oraz winien zostać utrzymany tegorocznego wysokiego poziomu produkcji roślinnej. To pozwoli na wytwórzanie cochodu narodowego wyższego o 7% w porównaniu z przedstawionym wykonaniem na rok bieżący.

★

Dla naszego czytelnika szczególnie ważne są zadania w dziedzinie rolnictwa. Pisaliśmy o nich w ostatnim numerze w artykule „Co w rolnictwie na Podhalu?“ Wskazanym będzie jeszcze mierząc — w świetle materiałów plenarnych powrócić do tego zagadnienia.

W Uchwalie czytamy: „Zadania wysunięte przez obecne Plenum w dziedzinie rolnictwa nakładają na organizacje partyjne na wsi nowe i szerokie obowiązki. Obecna po-

program. Nie každý sa rád zaoberá motanicou rozpočtových čísel, nie každému stačia len slovné podklady programu. Ale odporcov faktov nenajdeme asi medzi zdravo mysliacimi ľuďmi.

Ale z množstva karát investícií vytiahnime len jednu kartu. Predpokladáme, že sme trafilí na bytové stavebnictvo. O tejto téme môžeme veľa hovoriť a zisťovať. V južnej časti Nového Targu buduje sa nové bytové sídlisko. Nové bloky obliekajú sa do rúcha farebných omietok. Tieto bloky sú prvou lastičkou modernosti — perspektívou súčasného mesta. Plán bytového stavebnictva siaha roku 1969. Je to fažký problém nielen pre Nowy Targ. Zápasí s ním dokonca úplne vybudované hlavné mesto a iné mestá. Tento plán predvíva, že v Nowom Targu, Rabke ako aj sídliskách vybuduje sa 5001 obytných jednotiek za sumu vysoko prekračujúcu štvrf miliónov zlôtých. Okrem toho, keď zahrneme opravy a konzerváciu budov, celková suma dosiahne 300 miliónov zlôtých. Je to nevystačujúce ale aspoň čiastočne uspokojí požiadavky keď sa popri tom rovinie družstevné a súkromé stavebnictvo na ktoré sa predvíva dodatočné úvery a materiály.

Jednou z najdôležitejších komunálnych investícií, ktoré sú realizované v posledných rokoch v Nowom Targu sú vodovody, ktoré v tomto meste vôbec neboli. Celá táto investícia, ktorá zahrnuje priehradu na Bielom Dunajci, mestskú vodovodnú sieť a nádrž regulujúce stav hladiny je už veľmi pokročilá. Náklady budú uzavreté sumou ok. 40 miliónov zlôtých. Neskoribudú zapájané na vodovodnú sieť jednotlivé mestské štvrti. Zároveň pokračuje sa v práciach pri stavbe mestskej kanalizačnej siete a čistiacich zariadeniach stok.

Mimoriadne pozoruhodným faktom je umelé klzisko. Stalo len 10 miliónov, je najlacnejším klziskom v Poľsku. Už tento rok na tribúnach zaujalo miesto 6 tisíc divákov — hokejových fanúškov. Zapĺnia ho novotarské deti a mládež a určite z nejedného z nich vyvrastie majster ľadových štadiónov sveta. Práve mládež v Kožiarskej priemyslovke položila základy tejto športovej investícií. Lebo zo zarobených finančných prostriedkov kúpila za 58 tisíc zlôtých kompresor. Mladá spoločenská iniciatíva zaslúži si najvyššiu pochvalu a uznanie. Okrem toho svedčí o iniciatíve a možnostiach obyvateľov pri podobných podujatiach.

Moderná lekáreň, trávníky a hriadiky kvetov, detské ihrisko na mieste bývalého trhoviska — toto všetko presviedča o tom, že do Nového Targu splatiť sa pozrieť a zistíť, že vyšiel z krajského predmetia. Lebo aj spod snehu vynára sa ohlasený program rozvoja tohto mesta.

3

lityka partii na wsi, środki podjęte przez państwo dla podnoszenia kultury rolnej, wzrost społecznego majątku chłopskiego kótek rolniczych i spółek wodnych, wprowadzenie gromadzkich planów rozwoju gospodarczego stwarzają szeroką polityczną i społeczną podstawę dla owocnej działalności organizacji partyjnych wśród mas chłopskich. Tym pełniejsze staje się obecnie ożywienie pracy instancji partyjnych na wsi, które powinny wykorzystać sprzyjający okres zimowy dla ożywienia działalności członków partii w GRN, w kółkach rolniczych w spółdzielczości i innych organizacjach chłopskich przy scisłej współpracy z członkami ZSL.“

Pierwszoplanowe znaczenie dla Podhala ma melioracja. Uchwała przewiduje poważne powiększenie robót melioracyjnych i mówi o tym, że zagospodarowanie użytków zielonych należy traktować jako nieodłączną część składową inwestycji melioracyjnych. Tylko zabezpieczenie w pełni bazy paszowej pozwoli przyjąć na tych terenach właściwy — skierowany na hodowlę — kierunek rozwoju rolnictwa. Ciągłym problemem jest również podniesienie jakości pogłowia, jego powiększenie i większa wydajność. Odchów młodego bydła winien być rozbierany i kontraktacją winna objąć nie tylko materiał rzeźny ale także użytkowy i hodowlany.

★

Stosowanie nowych metod w rolnictwie, ściśle naukowe podejście ma dzisiaj pierwszorzędne znaczenie. I dlatego ciągle i różne formy szkolenia, szczególnie teraz w okresie zimowym mają swoje głębokie uzasadnienie. Poważną rolę mogą odegrać tutaj kółka rolnicze i organizacje młodzieżowe. W ostatnim pięcioleciu średni roczny

przyrost globalnej produkcji rolnej wyniósł 3,7%. W latach 1960—61 tempo to uległo dalszemu przyspieszeniu. Stawia to Polskę w rzędzie krajów europejskich, które wyróżniają się większą od przeciętnej dynamiką rozwoju produkcji rolnej. Przy namacalnej pomocy państwa dla rolnictwa we wszystkich dziedzinach tej produkcji horoskop dalszego rozwoju są pomyślne. Tym bardziej, że istnieją jeszcze rezerwy — wspomniany już właściwy kierunek rozwoju rolnictwa dla Podhala, rozwiązywanie problemu gospodarstw podupadłych lub nie w pełni wydajnych, dalsza realizacja programu nadziennego i tak dalej.

★

Na Plenum przytoczono dalsze plany państwa dla rolnictwa. Warto je tutaj przytoczyć. Dostawy kwalifikowanego ziarna siewnego wzrosną o połowę, a sadzenie o 25%. Rolnictwo uzyska o 15% więcej środków ochrony roślin. Przy nieznaczonym stosunkowo zwiększeniu dostaw nawozów sztucznych, poważnie bo o 44% wzrosną dostawy wapna nawozowego. Dostawy traktorów i maszyn rolniczych będą wyższe o ponad 25% niż w tym roku. Rozszerzy się zakres robót elektrofikacyjnych. Wzrośnie zapotrzebowanie rolnictwa w materiałach budowlanych. Kredyty inwestycyjne dla gospodarstw chłopskich będą o 6,3% wyższe, niż w br. Powiększy się sieć lecznic i punktów weterynaryjnych, agromówisk, warsztatów remontowych i innych placówek udzielających rolnictwu fachowej pomocy.

Wymieniono tutaj tylko niektóre formy bardzo szerokiej pomocy. I jeżeli w parze z nimi pojawi się wysiłek chłopski, to można oczekwać nawet o wiele więcej niż przewiduje plan na 1962 rok.

HRADIŠTĚ TŘÍ

Slezská města jsou velmi starobylá, pocházejí ze středověku. Jedním z nejstarších polských měst je Těšín, jehož počátky zasahují do ranného středověku.

Podle ústního podání byl Těšín založen roku 810 třemi bratry, syny Leška III., krále polského, knížaty Leškem, Bolkem a Češkem. Bratři se sešli po dlouhém bloudění u studánky a těšice se ze setkání založili na památku město, které Těšinem nazváno. Do dnešního dne tu pramení studánka a nazývá se „Studánka tří bratří“. (1)

Těšín a také jiná města Těšínského Slezska jsou plna jedinečných staroslovanských památek, které jsou svědky polského původu této zemí až po dnešní časy. Dějiny slezsko-těšínských měst potvrzují, že na těchto zemích nebylo založeno ani jedno město, které by odvozovalo svůj původ od pozdější německé kolonizace.

Nejstarší osada se rozkládala na zámecké hoře pod záštitou obranného hradiště, které střehlo obchodní cestu, vedoucí od jihu ze Slovenska podél Olzy na sever, do hloubi Země polské.

Jeho zříceniny (2) pamatují ještě Měška a Boleslava Chrabrého. Okolo hradiště postupně vyrůstalo město, jedno z nejstarších v Polsku, v miném roce slavilo 1150. výročí svého založení.

V poválečných letech nastupuje dosud nevidaný rozvoj města. Ze zemědělsko-průmyslového vyrostlo v údobí vlády lidově demokratického Polska

v město průmyslové: 52% obyvatelstva je zaměstnáno v průmyslu. A neustále se staví nové závody.

Starobylé polské město Těšín prožívá období bujného rozkvětu. Rozšiřuje se síť základních škol, škol všeobecně vzdělávacích a také odborných. Knihovna a jiná kulturně-osvětová zařízení, např. divadlo, kulturní dům, museum, řadí Těšín mezi nejdůležitější kulturní střediska kraje. Vyvídají nová sidliště, výstavba předměstí se zintenzivňuje. Nové mosty, parky, zelené pásy, zdravotní střediska a nové nemocnice jsou výsledkem mnohaletého úsilí. Současně jsou pečlivě udržovány historické památky.

Hned vedle, na druhé straně Olzy, rozkládá se Český Těšín, město bratrského Československa.

S vrcholkem staré piastovské věže (5), někdejší součástí hradní bašty z XIII. století, se otevírá jedinečný pohled na dvě města (4), tepající novým životem, která loučí jeden cíl. Současné děje Polska a Československa mají mnoho společného. Téměř stejná doba osvobození, dnešní jednotné zájmy a cíl, titíž spojenci a nepřátelé na mezinárodní aréně — to vše je důkazem toho, že se nacházíme v tom samém toku historických přeměn a že jsou skutečnosti silné a trvalé základy přátelství mezi našimi národy. Potvrzuje to také příkladná, tvořivá spolupráce těchto dvou měst.

Dolní zámek. Nejstarší osada se rozprostírala na Zámecké hoře a tvořila hradiště, okolo kterého vyrůstalo město.

Obyvatelé Těšína se dělili podle bohatství na několik skupin. Velký význam při tomto rozdělování připadal období osidlování se. Nejstarší těšinští měšťané, kteří byli majiteli domů ještě z XV. století tzv. „starousedliči“, měli největší privilegia, např. výhradní právo točení piva a vína. Tato skupina se snažila, ve vlastním zájmu, nepřipouštět do svých řad mladší usedlosti. Všichni jiní obyvatelé, majitelé nových domů, „maloměštané“, byli připojeni pouze k právu cechmistrovskému a k nížším městským úřadům. Maloměštané neměli práva kandidovat do městské rady. Kromě těchto dvou skupin byla ještě početná skupina usedlostí, kteří nebyli majiteli domů. Byla to většina a proto bylo nemožné, usunout ji úplně od městských úřadů. Avšak teprve v 1824 r. bylo jim uděleno právo volit svého zástupce do městské rady.

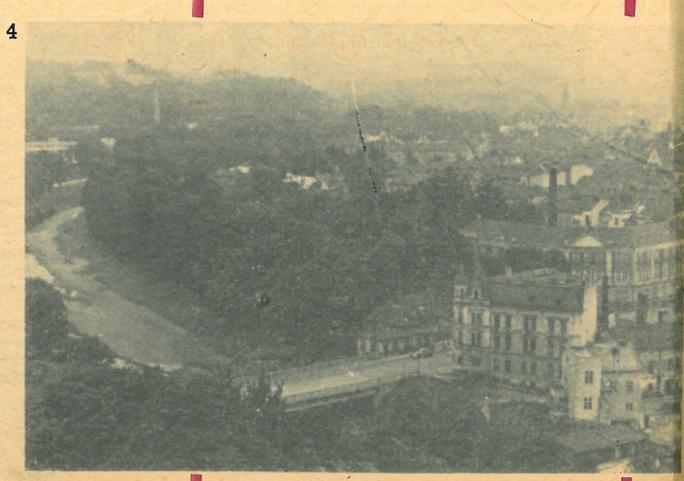
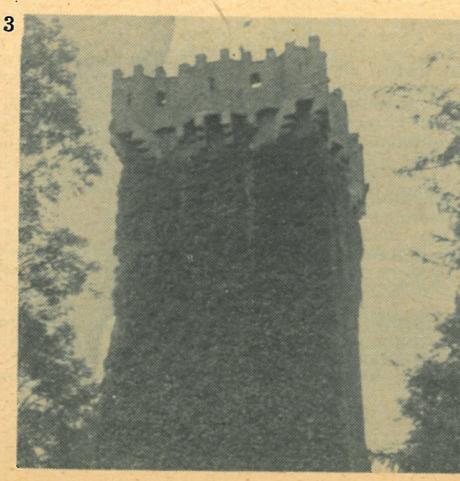
Občané těšinští provozovali hlavně obchod a řemeslo.

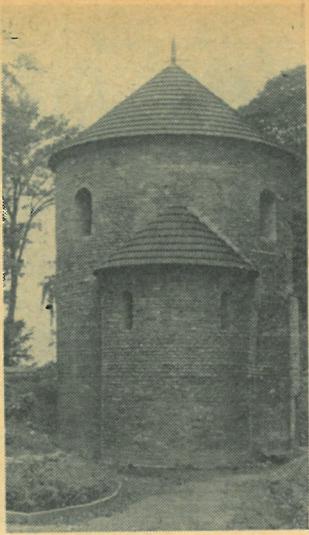
Těšinští kupci byli zprostředkovatelem obchodních zájmů Polska a Maďarska. Avšak většího významu pro město Těšín tito obyvatelé — kupci neměli. Většina obyvatelů byla řemeslnici. V 1624 tvořili 93% a v 1752 ještě 39% z celkového počtu obyvatel. Počínaje XV. stoletím, těšinští řemeslníci se začínají, za příkladem jiných měst sdružovat podle řemesla v cechy, které se pod tímto jménem udržely do dnešního dne.

Dnes v době zachovaném a přípůsobeném dnešním požadavkům Dolní zámek, sídlí Státní hudební škola. Před zámkem postavilo město pomník ku cti sovětských hrdinů, kteří v květnu 1954 roku osvobodili Těšín z hitlerovské poroby.

Zámecký pivovar. Jedním z nejdůležitějších zdrojů městských důchodu bylo šenkování piva. Slezta, která si uvědomila, jaké obrovské bohatství plyne městu z pivovaru, založila konkurenční pivovar. Město, které se cítilo ohroženo, odvolává se na svá práva, soudilo se se šlechtou. Odvoláno se k císaři, avšak spor nebyl rozsouzen. Situace se ještě více zkomplikovala, když v 1694 r. kníže založil na hradě vlastní pivovar. K jednomu soupeři města přibyl ještě sám kníže, ten, který z rozkazu císaře měl rozsoudit spor města se šlechtou.

Románská kaple z XI. století, památka první knížky v staroslovanské liturgii. Kromě věže, jediné zachovalá památku ze staveb Horního hradu. Byla postavena, jak hlášá tradice, v místě, kde stál středověký pohanský chrám.

Vyšší brána — hlavní a jediná cesta z Těšína do Bělska a do hloubky Polska, nikdy nebyla v dobrém stavu, asi na tom nezáleželo ani panujícímu knížeti, ani městské radě. Je-

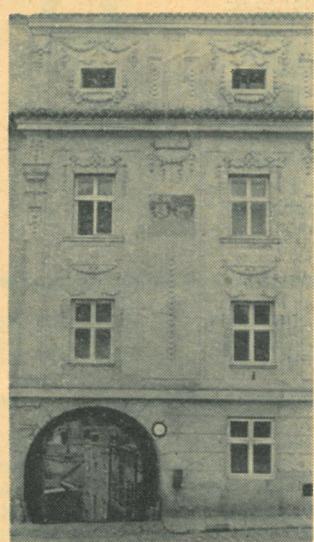
městskou radu. Městské právo obdržel Těšín z příkazu knížete Přemyslava od města Vratislav, s výhradou vlastnictví pro město Těšín. Toto výhradní právo bylo však zlámáno a stejná práva byla dáná Zillene na Slovensku.

Městská správa se skládala z několika, nejčastěji čtyř, předních měšťanů, kteří s purkmistrem spravovali město. Uloha městské rady v životě města byla význačná. Byla poradním hlasem ve všech důležitějších počínáních, avšak k rozhodným krokům přistupováno po poradě s celým shromážděním měšťanů. Panující kníže, chtě, aby město bylo mu poslušné, jmenoval takové měšťany městskými rádcí, kteří se nedovedli rozhodně postavit proti jeho požadavkům, zvláště peněžitým. Mezi městskou radou a purkmistrem povídaly často spory, tím spíše, že úřad purkmistra spravoval nejčastěji šlechtic, nemající pochopení pro potřeby města a jeho bohatství, značně přesahovalo bohatství měšťanů. Úměrně s růstem města, stoupal význam městské rady.

BRATŘÍ

Fště v XVIII. století nacházíme takovýto záznam v staré kronice: nemůže se po ni jet žádným způsobem, ačkoliv by mohla být spravena několika kládami. Při výjezdu a vjezdu do města bylo v XVIII. století vybíráno trojnásobné mýto: jedno číšarské druhé do kapsy panujícího knížete, a třetí bylo městské. Vysoké mýto, nepokoje na hranici a přepádání kupců přispěly v značné míře k odumírání obchodu. Obzvláště utrpěl vývoz zboží do Maďarska. Stále častěji a častěji objížděli kupci Těšín a převáželi zboží přes Żywiec.

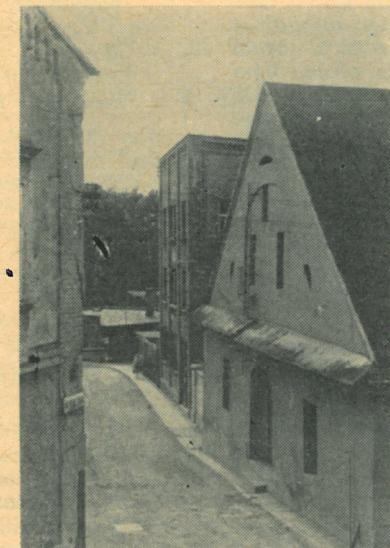
Vtomto starobylém domě byla od XIV. století mincovna piastovských těšínských knížat. Za císaře Ferdinanda se tato mincovna prosila o ražení falešných polských mincí v obrovském množství. V 1694 byla v Polsku vydána publikace s výstížným nadpisem: „Krejcar, pětnik, těšínský grošik — dobrobytu polskému Škodlivé!“.

Radnice. Osadu spravoval z výše panujícího knížete rychtář, který verboval osadníky a byl prostředníkem mezi lidem a knížetem pánum. Město se rozrůstalo a rychtář nepostačoval na správu města a dohlížení. Za příkladem jiných slezských měst, ustanovenno roku 1372 první

Byli opravdovými soupeři města. Tak vznikala nová městečka. Tak také vznikla těšínská předměstí, Fryšták a Brancýs.

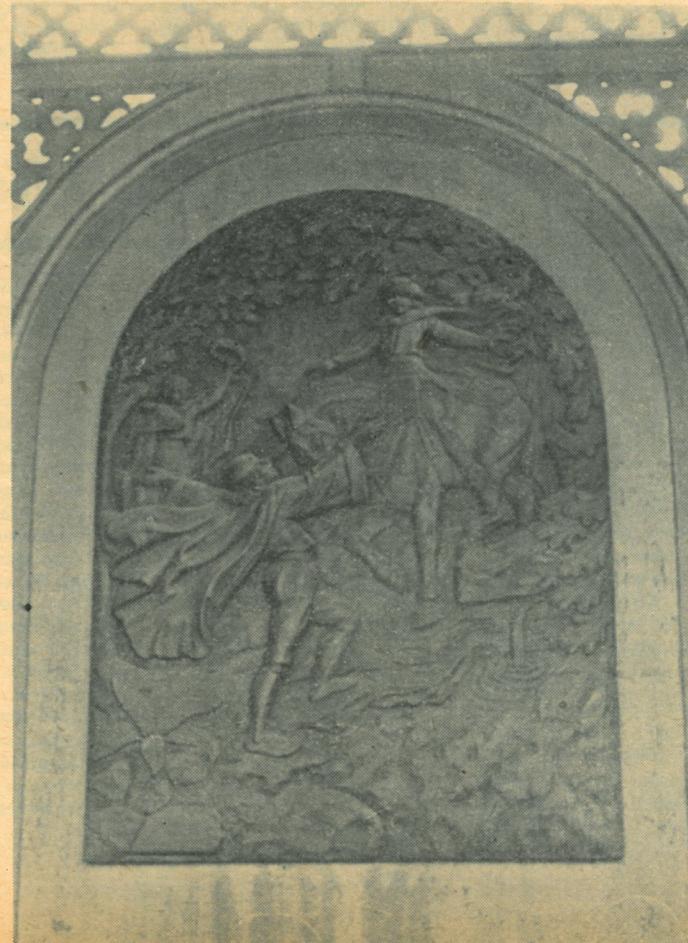

Těšín, kromě starobylých, památek, může se také pochlubit velkými úspěchy pokud se týče výstavby obytných domů, škol, nemocnic a nových průmyslových závodů.

Mlýnská brána. Dnes, stejně jako před věky, jsou tu seskupeny těšínské mlýny. Povolení na založení mlýna udilel kníže. Ve vesnicích byli majitelé mlýnů věšinou rychtáři, byly tedy dědičné. Sám kníže měl také mlýny. Do dnešního dne se zachoval velký mlýn se šesti mlýnskými koly.

ADAMEC

WSPÓŁNIE Z CSRS

Od paru lat trwająca coraz szersza współpraca między Czechosłowacją i Polską przynosi niemałe obopólne korzyści. Dotyczy to zarówno wymiany towarowej, której wartość przekroczy po raz pierwszy 1 mld zł. dewizowych w 1961 r., wymiany doświadczeń niemal na wszystkich odcinkach życia gospodarczego i kulturalnego, jak również podejmowanych wspólnie zadań w zakresie inwestycji przemysłowych.

Dotychczasowa działalność Polsko-Czechosłowackiego Komitetu Współpracy Gospodarczej i Naukowo-Technicznej i dążenie rządów obu państw stwarzają korzystne warunki i przesanki do rozwoju kooperacji i specjalizacji w przemyśle naszych krajów. Od dawna także trwa wymiana doświadczeń między poszczególnymi zakładami przemysłu hutniczego i górnictwa w Czechosłowacji i Polsce.

Niedawna wizyta polskiej delegacji partyjno-rządowej z CSRS i liczne rozmowy przeprowadzone z tej okazji między przedstawicielami obu krajów stworzyły w efekcie szerokie i długofletnie perspektywy dalszego zacieśnienia wzajemnych więzi ekonomicznych między CSRS a Polską, przede wszystkim poprzez pogłębianą się kooperację i specjalizację naszych przemysłów.

Pojęcie specjalizacji oznacza w praktyce takie planowanie gałęzi przemysłu w obu krajach, by uniknąć dublowania się tych samych kierunków produkcji. Nie będziemy więc rozwijać w Polsce np. produkcji samochodów dla potrzeb gospodarki komunalnej (trolejbusy, polewaczki, samochody na śmiecie itp.) lub maszyn dla przemysłu włókienniczego sprawdzając je w Czechosłowacji. I odwrotnie będziemy się specjalizować w produkcji, np. dźwigów budowlanych, aparatów elektronowych, fabryk lekkich betonów, które będzie importować CSRS nie produkując ich u siebie. Kooperacja między przemysłami CSRS i Polski polegać będzie na wspólnej produkcji określonych towarów.

Tego rodzaju założenia przyniosą konkretne korzyści zapewniając możliwość osiągnięcia w szybkim czasie światowego poziomu produkcji i konkurowania z przodującymi przemysłami świata. Specjalizacja i kooperacja bowiem oznacza zwiększenie ekonomicznej efektywności produkcji i inwestycji eliminując rozpraszanie środków i kosztów na małoseryjną i drogą produkcję dublującą się w obu krajach, umożliwia zastosowanie najlepszych rozwiązań konstrukcyjnych i utrzymanie kosztów produkcji na stosunkowo niskim poziomie.

Realizacja tych założeń już się rozpoczęła na bazie współpracy przedsiębiorstw, wspólnych biur projektowych i konstrukcyjnych oraz instytutów naukowych już istniejących i ostatnio powołanych do życia.

Ustalone, że CSRS i Polska będą produkować wspólnie:

1) jednolitą zunifikowaną rodzinę traktorów „Zetor 3011“ i „Zetor 4011“ w Zakładach Mechanicznych „Ursus“ i w Fabryce „Zetorów“ w Brnie. Po przygotowaniu wspólnej produkcji zakłady w Ursusie opuści w 1964 roku 3.000 szt. tych ciągników, a w roku 1970 oba zakłady wyprodukują po 60.000 szt. traktorów.

Jednocześnie zostanie zaniechana produkcja ciągnika „Ursus 325“ jako mniej ekonomicznego. Do roku 1966 zakłady w Ursusie będą jednak w dalszym ciągu produkować ulepszony ciągnik „Ursus 325“.

2) samochód ciężarowy o nośności 8 — 10 ton, którego produkcja rozwinie się na bazie polskiego „Żubra“ i odpowiadającego mu samochodu czechosłowackiego „Škoda-706RT“ poprzez stopniowe ujednolicanie obu tych samochodów, tak by w 1968 roku rozpocząć wieloseryjną produkcję już całkiem nowego polsko-czechosłowackiego typu samochodu. Będzie on produkowany w kilku odmianach, m.in. jako trójstronna wózka, typowa ciężarówka i ciągnik.

Poza tym nastąpi szeroka specjalizacja w zakresie produkcji przemysłu chemicznego. Polska dostarczy Czechosłowacji projekty i urządzenia fabryk kwasu siarkowego, fenolu, urządzenia do przeróbki smoły i karbidu. Z CSRS Polska otrzyma urządzenia dla zakładów koksochemicznych, urządzenia dla rafinerii nafty w Płocku, urządzenia do produkcji nawozów i włókien sztucznych.

W wyniku niedawnych wzajemnych wizyt delegacji resortów rolnictwa Czechosłowacji i Polski ustalone obszerny program współpracy na najbliższe lata mający na celu szybsze podniesienie poziomu produkcji rolnej. Program ten obejmuje wymiane specjalistów i dokumentacji rolniczej między obu krajami, wymianę wysoko wydajnych nasion zbóż, sadzeniaków, materiału hodowlanego i środków chemicznych oraz maszyn rolniczych. Przewiduje się również wymianę dokumentacji z zakresu budownictwa wiejskiego oraz melioracji. Realizację tych umów rozpoczęto już w bieżącym roku.

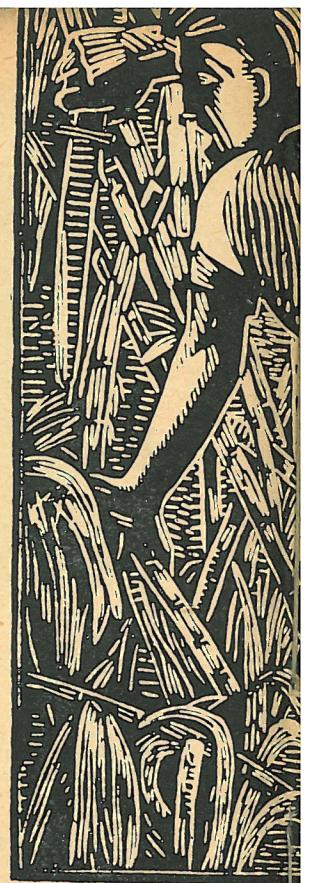
Poważną pozycję polsko-czechosłowackiej współpracy stanowią usługi transportowe. Już w 1960 roku polskie porty przeładowały 50% towarów czechosłowackich przewożonych drogą morską. W bieżącym roku tranzyt towarów czechosłowackich tylko przez port w Szczecinie osiągną rekordową ilość ponad 2 milionów ton. W latach 1961-80 plany przewidują dwukrotny wzrost usług transportowych świadczonych przez Polskę na rzecz CSRS. W tym samym dwudziestoleciu ogólne obroty towarowe między naszymi krajami wzrosną 6-krotnie.

Jak z tego widać rok bieżący rozpoczął nowy niezwłekie bogaty i trwał etap współpracy między Czechosłowacją a Polską będący wyrazem dążenia do zespolenia wysiłków nad rozwojem i umocnieniem potencjału gospodarczego, a tym samym podniesieniem poziomu życia społeczeństwa w obu krajach.

J. N.

SESTRA VISIA

ONELIO JORGE CARDOSO (1914) patrí medzi popredných kubánskych prozaikov strednej generácie. Jeho realistické poviedky vyčíňajú sa úsilím pravdivo zobrazí život kubánskeho ľudu a vymníť kubánsku novelistiku spod škodlivého vplyvu súčasnej francúzskej a severoamerickej burzoáznej literatúry. R. 1945 vyznamenali tohto nadaného prozaika z provincie Las Villas cenou Hernándeza Catá, ktorá je na Kube jednou z najväčších literárnych pôct. Poviedky, ktoré odtláčame, sú zo zbierky Rozprávkar (El Cuentro), vydané r. 1958. Cardos v nich rozpráva o ľahkých životných podmienkach kubánskeho ľudu pred víťaznou revolúciou. V krátkej poviedke Sestra Visia Cardoso prostro a pôsobivo ukazuje zhľadné následky prostitúcie, ktorá bola na Kube veľmi rozšírená a často bola pre kubánske ženy jediným výhodom z biedy. Poviedka Staré železo vyjadruje mierové túžby kubánskeho ľudu, odšudzuje nezmyselné krviprelievanie a smutné poslanie batistovských vojakov, po slušne zabijajúcich na príkaz chlebodarcov svojich vlastných bratov.

Zahľadela som sa na roh stola a potom mi pohľad zablúdil na zákrutu červenej cesty, kde sa odrazu ukázalo nehlúčne idúce auto, za ktorým sa dvíhal červený oblak prachu.

Otec vravel, že Visia istého daždivého popoludnia odišla, a mať zánovito tvrdila, že nie, že raz dávala sliepkam kukuricu a znehrady začula vrčanie motora a zazrela zelené šaty. Slovom Visia raz po popoludni odišla a viacej sme už o nej nepočuli.

Ale niečo z nej predsa len u nás ostalo. Niečo dobré, lebo mať jednodost opakovala:

Visia by bola bielizňa ruijskór oprala a potom až zašila, — trávala mi raz nad hlavou, keď sa prizerala, ako periem. Blíčalo to w nej ako žiarivý uhlík a odišla, aby to v sebe uhasila.

Nikto jakžiav poriadne nevedel, čo sa Visie páčilo a čo nie, lebo bola skúpa na slovo a večne chodila sem a tam.

Keď sa zavše po lebí a po úbočiach rozlialo zlato, otec sa zadával do diaľky a rozprával, že v takéto dni Visia schádzala k járu, brodila sa po kolenní zakvitnutým lykom a hľadala na obzor, kým sa v meste nezažali svetlá. Od nás vidno iba žmurkajúce žlté záblesky, ale vieme, že sú to mestské svetlá. Vtedy som ešte liezla po štyroch a možno, že ani nie. Visie bolo všeade plno a to ona pribila na stenu obraz Paneny Márie, zašpinený od mých. Ale, ako vravím, Visia raz popoludní odišla z domu a môj brat Pedro sa za ňou pustil na koni a potom sa vrátil s rozpálenou tvárou a plakal.

Neviem prečo, ale často mi trávia, že sa na ňu ponášam, že mám tie isté vlasy, a ja som si dlho obdivovala ich v zrkadle a videli sa mi prekrásne.

Raz prišiel od nej list, v ktorom bolo len pári slov, a z obálky vypadol jej obrázok. Bola na ňom krásna, mala plné tuhočervené pery. Neviem, aká bola Visia predtým, ale teraz sa mi zdala najkrajšia z nás všetkých. Mať povedala, že nikdy nemávala také kruhy pod očami, ani taký pohľad; potom obrázok odhodila a rozplakala sa. Ja som ho zdvihla a pozrela na ňu. Na pláži stála Visia v topánkach s vysokými podpätkami, vborenými do piesku, za ňou sa vlnilo rozbúrené more. Vietor jej umietol do čela čierne kučery. Stálo tam aj zopár mužských v plavkách a ten, čo bol tesne za ňou, dvíhal nad hlavou prázdnú fľašu. Tučný chlap sa smial a jeho ohorená tvár a plešina na slnco sa leskli. Otec povedal, že obrázok nechce ani vidieť, ale potom prikázal Pedroví, aby mu vystrihol z neho Visiu hlavu, a tú si potom založil do vreckových hodiniek za vrchnák. Neviem, prečo sa tak nad Visiou pohoršovali, keď bola taká, akou som mala, ale nesmela byť. No tajne som ju mala rada a keď po štyri dni zúrila búrka, myslila som, že Visia by aj vichor skrotila, keby tu teraz bola. Raz som chcela povedať „božemôj“ a povedala som „Visia!“ Aj toto sa mi dokonca pritrafilo!

Zavše chodieval k nám strýc a ten vravel, že jablko nepadne daleko od stromu, a pritom pozrel na matku. Strýc chodieval vždy v širokých ligotavých nohaviciach a všetky pozemky mal obsiate cukrovou trstinou. O Visii jakžiav nič dobré nepovedal. Otec raz povedal, že nie je zvedavý, čo si strýc o nej myslí, lebo mu to už nikto z hlavy nevyženie, a že už o tom nechce ani počuť. Napokon ho vyhnal z domu. Tej istej noci ma prebudil akýsi hluk a hlasitý rozhovor, potom prišla za mnou mať a povedala mi, aby som len

pokojne spala, že tak je to najlepšie. Nedozvedela som sa, čo je vlastne najlepšie, ani strýc sa už viac u nás neukáza.

Keď zavše prešli popred nás ženci cukrovej trstiny s mačetou v ruke, mať vyšla na cestu a sputovala sa ich, či niekde nevideli vŕtku čiernovlásku, vydatú za tučného mužského. Oni vraveli, že nie, že sú z vidieka a Visia podistým žije s mužom niekde v meste. Ale raz popoludní sa jeden z nich zamysel a položil matke dve či tri otázky. Ona prikývla a chlap napokon rozhodne povedal:

— Ale ved tá je slobodná!

Výraz matkinej tváre ho však dozaista prekvapil, lebo vzápäti sklopil zrak poškriabala sa na brade a dodal:

— Iba že by mala muža preč, keď som ja tam bol.

Mať nepovedala ani slova, ale odvtedy sa už prestala pocestných vypýtať.

Veľa rokov prešlo už od tých čias, ja som vyrástla a chcela byť ako Visia. Keď si otec zavše popoludní záriemol, prekutala som mu vrecká, vytiahla vreckové hodinky a dívala som sa na Visiu obrázok, ktorý im tak pripomína moju podobu.

Ale, ako vravím, bolo to dávno, aspoň desaťkrát stíhali odvtedy cukrovú trstinu. Pedro gazdoval už vo vrchoch na svojom a jeho synovia sami poháňali voly. Vtedy som raz zdvihla oči od stola a zazrela som, ako na ceste poskakuje akési auto a dvíha za sebou kúčor červeného prachu. Myslím, že srdce mi v tej chvíli všetko prezradilo. Zbadala som ju už zdaleka v šedivých šatách. Potom namáhavo vystúpila z auta, podala niečo šoférovi a auto odišlo. Oprela sa o stôl na ohrade, zahľadela sa na nás domec a všetko priam očami hľala.

— Visia! — vykrikla som. — Mama, Visia prišla!

Mať práve vešala morkú bielizňu, ktorá jej vypadala z rúk. Od dvier sa ozval traslavý otcov hlas:

— Klameš, to nie je pravda!

Pribehla som k nej a pozrela som jej do tváre. Oči mala vpadnuté a na hlave sa jej belelo niekoľko šedivých vlasov. Chcela sa na mňa usmiať, ale namiesto toho sa jej po líc skotúlalo zopár sľuz. Potom podišla ku mne, prstami mi vbehla do hustých kučier a ustá-tým hlasom povedala:

— Ako ta volajú?

— Rosa! — povedala som jej a lepšie som si počula srdce ako hlas.

A keď potom prišla mať, zbadali sme, že Visia sa ledva hýbe. Museli sme ju podopriť a pomôcť jej k stoličke. Otec ani nechcel vyjsť z izby, ale keď mu mať povedala, že Visia nevládze chodiť, predsa len vyšiel a zdvihol zvesenú hlavu, aby na ňu pozrel. Vtedy som videla, ako mať, ktorá kľačala pred Visiou a objímala jej nohy, pozrela na otca tak úpenivo ako nikdy predtým. On na to povedal:

— Bol to jej osud.

Ja som už ďalej nevládala. Vybehla som von a zaborila som tvár do trávy, aby ma nikto nevidel plakať.

Tohto roku vyzváňajú už na sviatku. Mat je sama vráska a celá zhrbená. Pedro nás chce vziať k sebe, aby sme domec prečali. Otec nechce ani počuť. Vrávi, že šte vladze. Nad dverami visí veľký Visiu obrázok, keď bola malá, a pod ňim stojí väzba, v ktorej sú vždy čerstvé biele kvety. Teraz by som sa už na nikoho nechcela ponášať!

SKR
TEN
KA
BA

G. TITOV

700.000 TISÍC KILOM

POKRAČOVANIE

Ked som povrdil priatie týchto úprimných slov, hned som vyslovil Jurijovi Gagarinovi priateľské podákovanie. Boli sme, ako vždy, spolu, naše srdcia tlkli rovnakým rytmom. Chvíľami som zábal, že na mňa pozorne hľadí oko objektívom televízneho zariadenia, ktoré okamžite odovzdávalo môj vzhľad na obrazovku televízorov, inštalovaných v príjemiacich strediskách na Zemi. Raz, keď ma akosi upútali zápisíky, skryl som obličaj otvoreným palubným denníkom a zostal som v takej pozícii niekoľko minút. Potom som sa spomímal a položil som palubný denník do lona. Súdruhovia neskôr rozprávali, že som akiste pocítil ich nespokojnosť nad tým, že som ich na tento krátky čas zbavil možnosti pozorovať ma.

Treba povedať, že počas celého letu, od startu až po pristátie prostredky rádiotechnického spojenia, celá ľahká a kompaktná rádioaparátura pracovali nádherne. Dve paralelne fungujúce krátkovlnné vysielačky a tretia ultrakrátkovlnná vysielačka s polovodičovým zariadením prijímať mikrofóny umiestené v kabíne, citlivé slú-

chadlá umožnili z každého miesta obežnej dráhy vysielať z vesmíru potrebné informácie, prijímať zo Zeme príkazy, viesť rádiové rozhovory s predsedom štátnej komisie, hlavným konštruktérom, lekármi a rôznymi odborníkmi. Čeeli som podľa teoretikovi kozmonautiky — najväčšiemu sovietskemu vedcovovi, pod vedením ktorého vypracovali nesmierne zložitý výpočet kozmického letu korábu Vostok-2. Ten však urobil svoju úlohu a k spojovaciemu zariadeniu neprihádzal. Počútelnosť bola výborná. Podľa intonácie, podľa zafarbenia hlasu som poznával hlas známych ľudí, dokonca som si predstavoval výraz ich tvári. V kabíne bol pre prípad zlej počuteľnosti telegrafný kľúč. No príehod rádirových vín bol natol'ko jasný, že nebolo potrebné ho používať.

Na palube kozmickej lode Vostok-2 bol zavedený aj normálny rádiový prijímač. Zapol som ho a počul som známy hlas hlásateľa moskovského rozhlasu, ktorý vysielał zprávu o tom, že do vesmíru bola vypustená nová sovietska kozmická loda a že ju riadi občan Svazu sovietskych socialistických republík — German Titov. Bolo to

veľmi neobyčajné a zvláštne počúvať takéto dobré slová o sebe, o tom, čo som práve robil. „Iste aj otec, matka, sestra a manželka počúvajú teraz túto zprávu a iste sú vzrušení“ — pomysel som si.

Prijímač mi prinášal hlásenia mnohých rozhlasových staníc sveta. V éteri bolo počuť rodné i cudzie hlasu, ktoré sa navzájom prehlušovali. S radostou som si vypočul niekoľko veselých Straussových valčíkov. Dozneli a do kabíny prenikla divoká kakofónia džezu. Rachot bubnov a vlnie zavíjanie saxofónu vystriedala milá ruská pieseň o Podmoskovských večeroch a zaznel veselý Po-chod entuziastov.

Niekoľkokrát sa v prijímači ozval „hlas Ameriky“ v ruštine. Vysielal niečo nepochopiteľného o bohu, anjeloch a svätých. Akási japonská rozhlasová stanica vysielała kurz ruského jazyka. A nás ďaleký východ ma potešil „Amurským vlnami“. Počul som ich niekoľkokrát. Aj sa ma spýtali: Či sa mi totiž vysielanie páčí. Odpovedal som, že sa mi páčí, no predsa som ich poprosil, aby vymenili platňu. Rzhlasová stanica „Ďaleký východ“ odpovedala: „Rozumieme“, no znova, neviem už po koľký raz pustili Amurské vlny.

Daleký východ... Na rybore. Kamčatka. Kurilské súso-panské ostrovy. Japonsko zemetrasenie a višňových sáčkov premýšľal, prišlo mi na um, V ten deň pred šesnásťimi rického vojnového leteckva prvú atómovú bombu na ja mu. Pekelný výbuch tejto zabil a znetvoril stácisice starcov, ženy, deti. Ešte dopsku ľudia, krv ktorých nám žiareniom tohto výbuchu

Ak 6. august 1945 vošiel najčiernejších dní letopisu august 1961 stane sa jedným podľa vyjadrenia celej svet a stále, lietajúc okolo Zeme hlasové stanice všetkých krajín, vysielali zprávy o ľopskeho ľudu. Mnohí komentátori SSSR vo vesmíre s nedávnom programu našej koruťačok „Pravdy“ s návrhom

DEDUKTÍVNA METÓDA

— Tak vy teda, slovom, neveríte v deduktívnu metódu? — rozumoval zvýšeným hlasom prvý.

— Ale chodte, — uškrnul sa druhý, — to predsa nemyslite vážne! Sherlock Holmes, geniálna logika, z kvapky možno usúdiť na vlastnosti mora — to všetko sme preskácali v puberte!

— Slovom, neveríte? — opakoval tvrdosťne čitateľ dedektívok.

— Nie, — zaznelo rozhodne. Chvíľu bolo v električke tiacho.

— Dobre, — odhodlal sa nadšenec a zvýšil hlas, — tak ja vám teraz v praxi prevediem, čo je deduktívna metóda! Vidíte na plošine toho statného tridsiatnika? Co oňom súdite?

— Nič, — odpovedal oponent neochotne. —

Alebo, počkajte: bude to nejaký športovec, súdiac podľa toho, aký je opálený. Možna páchne potom, má takú býčiu silu.

— Tak ja vám teda poviem o nom niečo viac, — s rozkošou začal pokusieť. — Dôstojník v zálohe, nájskór proručík, nedávno — tak asi pred týždňom — sa vrátil z manévrov. Zbraň: pechota. Ze sa nedávno vrátil z manévrov, vidno aj na jeho ešte stále vojenskom držaní tela. Všimli ste si, ako sa vypál, keď okolo neho prechádzal ten major? Ze je dôstojník, prezrádza nielen veliteľská vráska pri ústach, ale aj to, že nemá jedno plece nižšie od nosenia pušky; a že je v zálohe, to

prezrádza fakt, že má na čele neopálený klin. Nosil teda ľadku a nie brigadiérku ako dôstojníci z povolania. Hodnosť odhadujem podľa veku; že je pešiak, usudzujem podľa toho, ako kladie nohy, i podľa silného opálenia.

— Úžasné, — pokýval hlavou jeho druh. — Okrem toho, že toho chlapíka výborne poznám. Nikdy neboli vojakom.

Potom sa chvíľu bavili o počasí. Odrazu sa pochyboval zasekol uprostred vety:

— Predsa je len fantastické, ako brilantne si viete vymýšľať charakteristiky, — prehlásil. — Nerobíte náhodou na osobnom oddelení?

— Áno, ale... ako ste na to príšli? — zdesil sa majster deduktívnej metódy.

FILOZOFICKÝ PROBLÉM

Bolo to na ostrove Jáva. Staručká „fordka“ priviezla ma do mäej dedinky. Auto som nechal na pokraji dediny a vybral som sa do lesa. Okolo starej „fordky“ sa ihneď nazhromaždilo plno detí, no nebál som sa. Vedel som, že mi na nej nič nepokazia. Keď som sa po niekoľkých hodinách vrátil, deti už nebolo vidno. Spomený a ustatty sadol som si za volant. Mal som pred sebou štyridsiat kilometrov cestu do mesteca, kde som chcel nocovať.

Hostinec, kde som mal spať, sa skladal z mnohých malých chalúpok, rozložených okolo sadu, v ktorom rástli vysoké stromy, palmy. Pomedzi kvetinové hriačky stáli stoly a pri nich sedeli obyvatelia hostince. Vtiahol som auto až na dvor hostince a iba tam som zbadal v ňom malé, nahé chlapca. Sedelo ustráchané a ukrčené na dlážke auta, vziajka a triasio sa od strachu. Akiste, kym auto stalo v dedine chlapča vlezlo doň a zaspalo na mäkkom sedadle. Zobudilo sa až potom, keď sa auto rozbehlo. No potom sa už mládenček neodvážil ani pohnúť sedel ako myšička v strahu, že ho zbadá. Viede dobré vedel, akí zli bývajú bieli ľudia.

Ale čo teraz s ním? Zaviesť ho naspäť? Bol som na to už príliš unavený. Akosi sa mi podarilo utišiť chlapca... Ked zbadal, že sa nehnívam, hned sa rozveseli. Dal som mu prímesť za tanier ryže a tu sa už celkom rozčírial.

Lenže nebolo mu súdené dojeseť ryžu do konca. Z ulice došiel a k nám huk a krik a naraz sa priamo do záhrady vrútil obrovský sivý byvol. Voľačoho sa musel veľmi naťakať a teraz utekal, kade ho oči viedli.

V Indonézii volajú týchto byvolov s obrovskými rohami „karbau“ a sú to veľmi počojné zvieratá. Ich hrubá koža je vždy zamazaná hlinou, lebo sa veľmi rady kúpu a mágajú v riečach.

Lenže karbau, ktorý vtrhol do záhrady hostince, bol celkom čivý od strachu. Vrhol sa oproti najblížiemu stolu, prevrátil a rozlamlal ho. Ľudia sa zachránili iba akousi ľudinou náhodou. Nastala panika. Ľudia kričali a bežali sa ukryť domov. Iba tučná Holanďanka akosi uviazla v kresle a nedajbože sa z neho vyhrala. Byvol zamieril rovnou k nej. Až jeden muž sa neodvážil istiť jej na pomoc, hoci naozaj užasne kričala. Iba čašníci začali na byvola útočiť stoličkami, ale to ho ešte väčšimi rozozrúrio. Čo robiť? Už som rozmýšľal, že si skočím po revolver. No v tom malý chlapec, čo sedel vedľa mňa, zbehol dolu z verandy a hybaj priamo k byvolovi. Bežal a kričal, veľmi inahnevane a veliteľsky.

Vtedy sa stalo čosi neuveriteľné. Len čo sa ozval chlapčekov hlas, byvol zastal. Chlapec pribehol k nemu, pleskol mu po papuli a v okamihu sa vyšvihol na jeho široký, od blata zamazaný chráb. Ked si ho takto osedlal, začal ho mlátiť temučkými nohami a ďalej veliteľsky kričal.

Vyfakani Holanďania sa čiho nemohli spamaťať. Jeden plakal, druhý sa smial... Iba tučná pani sedela vo svojom kresle: od strachu omdeľala.

Neskôr sme sa dozvedeli, že byvol sa hala po ceste dvojkolesový vozík. Vyrútilo sa však oproti nemu auto, byvol sa naťakal, polámal jarmo a ušiel.

Obyvatelia hostince sa rozhodli odmeniť môjho malého hosta Nazbierali medzi sebou hodne peňazí a tak sme na druhý deň išli spolu nakupovať. Ked som chlapca vrátil rodicom, potesili sa nielen synovi, ale aj odevom, ktoré sme nakúpili pre celú rodinu.

Pokazil sa nám radiátor, vlastne ani nikdy nehrrial. Taki sme s tým museli niečo robiť. Komunál sme nezavolali, lebo na komunál nadával je už otupné. Každému to lezie lakom a hore krkom. Okrem toho dom je ešte nový, v záručnej lehoti.

Tak sme zavolali domovníka.

Domovník chytí studené ohrevacie teleso, odtiahol s nevôľou ruku a začal si šúchať dlane.

— Pozrite, — povedal, — na tú mŕtvu hmotu. Je to teraz iba kus železa, vyprchal z neho miazga života.

Zabrnkal kladivom na studené rebrá a zhľbku vzdychoval.

— Podtext nám chýba medzi riadkami, tá štava vnútorného obsahu, necirkuluje nám hlboký lyrizmus teplého ľudskej vyznania.

Chcel odísť. Chytí som ho za rukáv.

— To je všetko pekné, ale kde opraví radiátor?

Domovník si podoprel kladivom zarastenú bradu.

— O, — povedal, — prijímajme to, čo je nám súdené. Načo zasahovať do krutého osudu? Nechajme voľný priebeh veciam a javom; čo nám určuje náhoda, to nás nemini. Nech sa stane, čo sa má stať, mocné sily nás radia a vedú, a voda tu prestala cirkulať v stúpačke, lebo sa zapchala spiatočka svinstvom. Čerpadlá nestacia pretláčať ten hnus, odvratíciame sa od toho a ticho sa vzdialim.

Odišiel.

Potom sme radšej zavolali opravárov.

— Je pravda, že my sme to montovali, — priznali sa bez škrupúľ a v hrubých, teplých rukaviciach začali nežne hladkaiť radiátor, — ale chybú môže nájsť jedine majster.

O chvíľu prišiel akýsi srditý chlapík. Majster.

— To máte z toho modernizmu, — osopil sa na nás, — všetko samé rúry, trubice, miškulancie, závity, gombíky. Ej, za mojich čias mali sme poctívne železné kachle, podkúrielo sa, dym štipal oči, ale hriali, potvory. A čo dnes? — položil majster rečníku otázku. — Hynie v technickom pokroku. Už nič nie je také ako za mašich čias. Aj to teplo je inakšie.

Ešte vo dverách sa obrátil so zafatou pásou.

— Co ste si navarili, to si aj zjedzte! — kričal na plné kolo, — kedysi ľudia bývali v sta-

noch a dobre bolo. Alebo v jaskyniach. Kdeže tam malí ústredné kúrenie? Veru nemali! A dobre bolo. Nad tým sa radšej zamyslite, ako špekulovať, čo sa dá robiť. Teraz sa už nedá nič robiť, keď zavládli tie všeljaké moderné názory. To sú tažké veci, vážení, o tom kumštujú inakši ako naše duté gebene. Ja za to vinu nenesiem...

Odišiel nasrdený, ešte na prízemí nadával.

To už vyzeralo horšie. Zavolali sme stavbyvedúceho.

— Treba sa nad tým zamyslieť, — povedal spisovne, — život ide okolo a radiátor je studený.

— Tak je, — prikývli sme.

— Lenže, — pokračoval stavbyvedúci, — nebolo by horšie, keby sice radiátor hrial, ale život okolo by sa zastavil? Horšie by bolo, bratia a sestry, horšie! Zamyslite sa nad tým a vstúpte do seba.

Pokropil nás vodováhou a odplával.

Rozmýšľali sme teda nad jeho slovami, zabilení do pokrovev a starých novín ako kapitán Scott na južnom póle.

Pomoc neprichádzala. Vraj možno ešte zavolať hlavného paliera, ten je taký filozof, že vie tri hodiny rečniť v jednom kuse a radosť ho počúvať.

Dobrí susedia poradili ešte aj iných. Kompetentných, vzdelených, mocných, príjemných i neprijemných, školených — iba taký neboli medzi nimi, čo by nám ten radiátor naskutku vedel opravif.

Potom som raz stál na lístky do kina, bol nám dlhý čas, rozprávali sme sa o všeličom. Keď som spomenul radiátor, priháli sa za mnou akýsi chlapík. On ho vraj opraví, ak mu predám lístok na Hrbáča.

Aj prišiel a radiátor bez slova vyčistil, vyfukal, rúram dal lepší spád. Radiátor hreje, funguje.

— A čo vám povedal? — zhrozili sa majstri, keď som im všetko rozpozvedal.

— Nič.

— Ten fušer, — rozkričali sa, — ten darebák, lotor, babrák, diletant! Bez systému ho opravil, bez koncepcie! Len tak hala-bala, oklamal vás! Pripravil o teóriu!

Hned sa rozbehli, aby urobili opatrenia.

Radiátor hreje, ale obávam sa — poučený vlastnými skúsenosťami — že toho človeka roznese na kopytách.

pozorovali ako sa mierne chvejú a plávajú vo vzduchu. Nabral som ich na uzáver tuby a zhlitol.

Jest a pôf možno vo vesmíre tak isto ľahko ako na Zemi. Podľa úlohy letu som niečo obedoval, ale aj večeral a budúci deň raňajkovval stale tú istú kozmickú potravu. Prítom som ich jedol nie len z túb, ale aj potravu v tuhom stave — od ušľačoval som nevelké kusy chleba, prežúval a hľadal vitaminizované pilulky. A prirodzene, pôf som aj vodu zo špeciálneho zariadenia. Všetko isto dobре „pozemsky“. Teda otázka stravovania človeka pri dlhodobom kozmickom lete je podľa môjho názoru vyriešená, bude len treba dostatočne zásobiť jedlom kozmickú loď. Po celý čas mojej blízkosti plávala ručná filmovacia kamera, ktorú som si vzal šo sebou, aby som zachytil všetky krásy, ktoré sa otvárajú ľudskému oku na obežnej dráhe. Bola to obyčajná reportérská filmovacia kamera „Konvas“ s farebným filmom. Urobil som niekoľko snímkov obzoru pri vstupe do zemského tieňa a pri výstupe z tieňa na Slnko. Filmoval som aj hviezdne nebo. Dva razy som videl Mesiac.

(Pokračovanie v budúcom čísle)

IETROV VO VESMÍRE

v bohaté Ochotské more, — a na juh — krajina vulkánov, sadov. Keď som oňom iru, že je dnes 6. augusta, mi rokmi plukovník americká Robert Lewis zhodil a na japonské mesto Hirošimę bomby zničil mesto, ce pokojných občanov — dodnes umierajú v Japonsku bola otrávená zhubu.

do dejín ako jeden z súčasťov, potom 6. augusta z najsvetlejších dní, svetovej verejnosti. Stále ďalej, počul som, ako rozprávali, každá vo svojej novom významstve sovietským významom, spájali významom Návrtovou komunistickou stranu. Význam programu, podčiark-

nutým červenou ceruzou, som v dňoch príprav na let nosil stále so sebou. V novom programme je veľa myšlienok, ktoré dávajú ľudstvu krídla a čítať som ho s takým istým nadzreňom, ako som sa pred mnohými rokmi po prvý raz zoznamoval s „Komunistickým manifestom“, vytvoreným generálom Karolom Marxom a Fridrichom Engelsom.

Počul som hlasy všetkých rozhlasových staníc sveta, ktoré spomneli meno Nikitu Sergejeviča Chruščova. Hovorilo sa v nich o sovietskych kozmických lodíach a odpovedal som im z paluby Vostoku-2 svojimi pozdravmi.

Pri tretom oblete nad Európu som poslal pozdrav národom Sovietskeho svazu a Európy a potom, keď som preletával nad južnou časťou západnej pologule — národom Južnej Ameriky.

Ked Vostok-2 mal za sebou vyše 200 tisíc kilometrov kozmickej cesty, pri piatom oblete nad Čínu, v oblasti Kuang-čchou, pozdravil som národy Ázie. Nad Melbournom som pozdravil obyvateľov piatého kontinentu — Austráliu. Z vesmíru som poslal pozdrav aj národom Severnej Ameriky.

Neskoršie, keď som po návrate na Zem prezeral

hľby novín a časopisov, našiel som zprávy americkej tlače, kde bolo napísané, že hlas Vostoku-2 znel ako zvon. Išlo o pozdravné telegramy, ktoré som prednesol v rodnej reči, v ten deň zrozumejšej pre národy celého sveta. Počas celého letu som mal skoro vždy otvorenú hermetickú prilbu. Pohodlnejšie sa mi takto pracovalo. Nebolo treba ľhou chrániť tvár — úplná hermetizácia kabíny lode nebola porušená ani na minútu. S otvorenou prilbou sa prirodzene aj lepšie je.

Podľa programu prvý prijem potravy bol — obed, určený na tretí oblet. Nadišlo poludnie, od raňajok na Zemi uplynul už dosť dlhý čas a hoci sa mi zvlášť nežiadalo jest, dal som sa do obeda. V kabíne neboli ani taniere, ani lyžice a vidlice ani obrusky. Natiahol som ruku k zásobníku potravín a vziať som prvú tubu. Na Zemi väzila asi 150 gramov, tu však vo vesmíre nevážila nič. V tube bola polievka — pyré a vytíľal som si ho do úst ako zubný krém. Ako druhý chod som rovnakým sposobom zjedol mäsovú pečenovú paštetu a obed som zapil šavou z čiernych riebezľí, taktiež z tuby. Niekoľko kvapiek sa vylialo a zostali ako nejaké plody visieť pred mojou tvárou. Bolo zaujímavé

TRAGÉDIA S PEČENOU HUSOU

O tetke Struhárke kde-kto v dedine vedel, že sú duša nábožná a poverčivá. Tetka verili všetkým poverám, ktoré sa im dostali od detstva do uší, ba niektoré dokonca vo svojej fantázii prehľbili a rozšírili o nové poznatky a príhody. Verili v mátohy, posmrtné zjavovanie sa mŕtvyh, rozličné čary a zvyky, ktorími odhánali od svojej rodiny neúrodu, biedu, hlad, nemoce a iné nešťastia, — pravda vždy bezúspešne.

Nedávno na hody bolo tomu tiež tak. Tetka tomu hovorila „pamiatka posvätenia chrámu“, ale ináč boli to hody, alebo ešte lepšie povedané — obžerné dni. Pôvodcovia týchto sviatkov mysleli viač na svoj blahobyt než na pobožnosť, lebo temer vo všetkých dedinách určili hody na koniec leta alebo na jeseň, keď je dosť husaciny, kačaciny a nechýba ani nové víno.

V tú nedelu ráno, ešte za tmy zdrmali ujca v posteli. Ujec spali ako drevo, lebo večer si šteňa dresieš drhli so synom Dušanom a ujec načisto zabudli, čo im tetka zaduplikovali pred spaním.

— Starý, vstávaj, začína už svit!

— Mne ešte nie! — zmrmlali ujec a obrátili sa na druhú stranu.

— Vstávaj! Vieš, že treba ist na potok pre vodu. A ticho, aby si nezobudil Dušanka.

— Zase tá hlúpa povera! Aspoň v jeden rok ma odmeň.

— Zase mäš zbytočných rečí... Vstávaj chytró! Keď nedonesieš a nezavínasieš, môže nás stihnuť do roka nešťastie. Vieš, čo sa stalo vlni Janovi Dianovi? Tiež hovoril, že je to len povera a do roka mu zhorela chalupa:

— Keď nedala žena pozor, pravdaže mu stlela.

— To nie je pravda! Zahriakli tetku ujca a strhli z nich perinu, aby sa už brali.

Ujec Struhárko poznali svoju ženu ako starý pemiaz, zbytočne by sa boli hálali, vysvetlovali, veda, že im nič nepomôže, nôž pobrali sa. Práve svitalo, dedina ešte spala, nôž len tak, naťahko, s prehodeným kabátom cez plecia a v papučiach, bez obáv, že ich niekto v gatiach uvidí, schytli nachystaný kráč a podhôľ na potok.

Odrazu bolo počut zvonku krik. Tetka Struhárka pozrú von oknom a vidia, že sa ujec sklžil na blate a vystrelí sa na chrbát, krížom cez briežok. Ale čo je hlavné, kréh držia celý a hoci nadávajú a hromžia do obloku, jednako vody naberú a donesú dnu.

Naprostred kuchyne ich už čakali s väžou tvárou tetka a ujcovia až teraz prišlo na um, že musia povedať tri razy to isté želanie. Ale v zlosti im nechcelo prísť nijaké na um.

— No vinšu, čo stojíš ako tlk v plote? — rozhodli tetka rukami.

— Neviem, zabudol som, — odsekli zlostne ujec.

— Och, však ty máš len hlúpu tekvicu! Vrav za mnou...! Prv voda než oheň, pánbom daj dobrý deň...

Nemusíš predspevovať, už viem, — vyrieckli zlostne ujec a odrecitovali vinš. Tetka začakovali a hned sa akosi podozrivio trhl. Trhl sa aj ujec Struhár, a hoci chceli vykričať, že si pre vodu zlomili skoro väz a nikdy pre ňu viac nepôjdu, zabudli razom na všetko a počúvali čo sa robí v zadnej izbe.

Od smrti nájomníčky Terezy v izbe nik nebýval, no jednako bolo počut odtiaľto veľmi čudný harmatanec.

— Počúvaš starý? — zbledli tetka a pozreli na ujca.

— Počúvam.

— To je Tereza!... Jej duch! Kontroluje mi po skriniah... Hádam jej zabudli dať nejaký predmet do truhly a teraz hľadá u mňa...

— Netáraj hlúposti... Mŕtvy človek ti bude prekutávať skrine? Skôr nejaký zloděj!

Krk dám na to, že je to ona... Počúješ ten šuchot? Takto vždy kráča v tých dlhých papučiach.

— Počkaj! — Čo chceš robiť?

— Spýtam sa jej, čo chce.

— Ty už načisto blázniš...

Ale tetka ako by ani nepočuli čo ujec vravia, predstúpili pred nich postavili sa smerom k dverám a kričali: Ak si dobré, pod sem, ak si zlé chod preč!

Vtedy ujec Struhár zhľikli a zalamili ruky. — Nebesá, obracajte

sa! Inokedy vravíš, že sa mátohy zjavujú len cez polnoc a teraz už svítia a zase ta máta.

— Čuš stariga! Nič nevieš. Zlý duch sa nikdy neukáže, len šramotí a treba ho vyhnat. Počkaj, však ja ti dám...

— Čo chceš robiť?

— Len ma dobre drž. Uvidíš. Alr ms ftý, snx ms... aby ma netreskla. Duch ta tressne, ani sa nenaďáš, vôbec ho nevidíš...

— Myslím, že fa už tresol! — chceli povedať ujec, ale nastačili, lebo práve v tom okamihu rozkričali sa tetka:

— A čo si si tu nechala, ty luciferka jedna? Doopatruvala som sa do smrti ako sa na krestanskú dušu patrí, čo si mala, si zobraza tvoja rodina, nuž ak ti niečo chýba, chod si k nej pýtaj. Ja som ti nič nevzala, daj mi pokoj, lebo ak vezem spinavú metlu, tak ta vykúrim, že sa zastaví až pri pekle.

Na veľký vresk mamkin zobudil sa aj syn Dušan.

— Čo to robíte? — hľadel trochu nechápavo na mať.

— Však jej hovorím, že bláznie. Mátohu vyhána. Myslí, že Tereza tam chodí.

— Hned sa pozrieme — povedal so smiehom Dušan a roztvoril na izbe dvere. Pozrie a odrazu vidi pred sebou veľkého kocúra, ktorý zamraukal.

Tetka Struhárka vyhíkli a zložili si ruky na bruchu.

— Preboha, zmenila sa na mačku!

— Ba ty na hlúpu kačku. Nevidíš, že je to Tanuliačin kocúr, ktorému nedávno odfial sused kus chvosta? Aha, čo nám nechal z vypečenej husi? Kostičky.

Tetka Struhárka nechú očiam veriť, ale veriť musia lebo hus, ktorú včera upiekli na nedelu a odložili s pekáčom do tejto izby na truhlu, — z tejto husi je už iba kostra a dlážka celá zamasnená.

— Aby toho hrom páral! Tak som sa zlakla, že si ani srdce nečítim... Ale... ako sa tam dostať?

— Z neba nespadol, ani z pekla neprišiel...

— To je hrozné... Jeden kocúrsko a takto nám sviatky pobabrat. Starý, vylej tú vodu, nechcem ju ani vidieť. A ty, Dušan vezmi remeň a keď bude kocúr utekáť, prilož mu poriadnu na priučné...

— Áno, ale aj niekomu inému by sa zislo, nemyslís? Bosorka jedna. Viac ja pre hodovú vodu nepôjdem, ani keď ma budeš na kolenach prosiť, — povedali zloste ujec a išli si znova ľahnúť.

— Patrí sa ľudi uctiť, a preto ty, žena moja, zarež kurence, vysmaž ich, aby si sused na nás netažkal...

— Čo načo? — zlakol sa sused.

— Opil sa a povedal, že vám obe uši odreže, keď vás uvidí.

Nečakal milý sused Vozár ani chvíiku, ale ako prišiel, tak rýchlo aj domov odišiel. Brnák sa o chvíľu vrátil a pýtal sa ženy, či sused ešte neprišiel.

— Ba hej. Bol tu pred chvíľou. A keď som mu predložila kurence, uchytíl mi-su a hybaj domov. Že ich on domov so ženou zje...

— A to už zase nie! — nahneval sa Brnák a tak ako bol, s nabruseným nožom, bežal do susedov.

— Hej, sused, susedko! — volal ešte z cesty a šermoval nožom vo vzduchu.

Bola neskôr jeseň. Slniečka ubúdalo a na polohách panoval celodenný mráz. V jesennom vetre poletovalo posledné ľikste a operené semeno vŕbovky. Mrázom opálené rúbaniská, zarastené malinčím, bázou a rakytkami boli priečladné a pasúce sa jelenice bolo v nich ľahko zbadat. Sem tam sa ozvalo ešte zaručanie jelenia. Vysokohorské polany, na miestach, kde donedávna košarovali ovce, rozrývali diviaky, čo sem pritiahi z odľahlých polí za bukovou a pandravami.

V chate pod Blatom sa usadil poľovník. Prišiel sem, do hlbokých lesov Pohronia, načerpať nové sily a skúsiť šťastie v poľovačke. Už prvý deň upútali jeho pozornosť stopy veľkého diviaka. Když dve, že ho bol chcel dostaviť. Noci bol mrázivé, menačne a záležalo vlastne len na vetre, či bude čut priažnivým smerom...

A pod starým košatým bukom, v hustej smrekovej mladine, nedaleko Poľany Vološinec zatajil odpocívajúci kanec — samotára.

Odvedy, čo ho boli pred časom na doline potreli, stal sa opatrnepíšim. Chodieval sám, najradšej blízko niektoréj čriedy, ale vždy sa držal stranou. Z hústiny vytiahol až keď videl, že sa črieda v jeho blízkosti pokojne pasie, že nehrzi žiadne nebezpečenstvo. I teraz zatajil nedaleko starej diviacej, s ktorou sa pásli vlnajúce v tonoročné prasacie. Nepáči sa mu však, že nocí sú priľ svetlé...

Vedel, že pod stojacími bukmi na okraji polany je mnoho bukovíc. Buky, osvetlené nízko vychádzajúcim mesiacom vrhali teraz dlhé, prečudne tieňe. Črieda diviakov, spokojne grúliač, sa pásla pod nim. Starý kanec vyčkával. Tača prišiel osvetlená polana sa mu nevidela. I mráz svojím strieborným leskom zvyšoval viditeľnosť a vietor, jeho najväčší spojenec, neboli tiež najlepší. No hlad bol silnejší. Vyrazil. O chvíľu, spokojne fučiac a krochajúci, pásol sa už aj on nedaleko hodujúcej čriedy.

Na opačnom konci polany, opatrne, využívajúc vietor a kryjúc sa tieňom vŕhnutých stromov prikrádol sa zatajil nečujne poľovník. Zastal. Co to bolo? Počul zakvíčať prasatko, alebo sa mu to len zdalo? Ano, sú to diviace, znova počul kvíča.

Prasatka, tam vľavo ten tieň, je stará — uvažoval. Mesiac práve vystúpil vysoko na oblohu a cez polanu zatajil mladý svetlom. Opatrne, aby neodrazil mesačné svetlo dalekohľadom, spustil si ho na prsia a ruky čiel do vrecák kabáta. Vyčkámal — rozhodol sa. O necelú hodinu, krytý starým salašom, sa priblížil k čriede. Pušku zložil na starý drevený stôl vyhodený z koliby a opäťovne skúmal polanu. Vľavo sa hlasno pásla viač ako dvadsaťkusová črieda. Ale, čo je to tam opodá? Žeby medved, či ten starý kanec? Kanec teraz vystúpil na osvetlenú polanu a začal ryti. Poľovník odhaduje v duchu narýchlo vzdialenosť. Budete to neocľavých 150 krokov.

Spustil sa na kolennu a pevno stisnúcu pušku začínať. No ruky skrehnuté mirazom sa chvelli a vzdialenosť sa mu videla veľká. Opatrne položil lavý laket na starý stôl. Takto je istejší. Zámerný kríž dalekohľadu pomaly posúval po obrovskom tele diviaka. Hľadajúc lopatku, pevnejsie stisol pušku. Teraz, mihlo mu myslou. No prerušila hromová rana. Črieda s hlasom fučaním, a lomom zmizla z temnom lese. Kanec za ňou nevyrazil. Rozbehol sa do kopca. Po dvesto metroch dosiahol okraj hústiny, kde cez deň odopčival. Bežalo sa mu ľahko, nevyládal. Zastal. S vypätím posledných sil presadil vývrat ležiaci pred ním. Ale ďalej to už nešlo. Spadol a kŕčivo sa ešte niekoľko ráz natiahol. Tažko sa lúčil so životom. Už tolko ráz unikol smrť a teraz, práve tu, kde uzrel svetlo, kde dostal prvú ranu, končí svoj samotársky život...

Poľovník z diľného lomozu na jednom mieste usúdil, že mieril dobre. S pripravenou puškou, po chvíľu vykročil za ním.

Kanec už pokojne ležal. Malou dierkou v pravej lopatke unikala z neho krv. Vo svetle baterky sa matne leskli mohutné kly...

IGOR CHUDIK

KAREL DUNAS

Z L Á Ž E N A

Boli dvaja susedia, ktorí žili vedľa seba v zhode a priateľstve. Jeden z nich, volal sa Brnák, mal však veľmi zlú a lakovú ženu, a preto druhý sused Vozár ešte nikdy užho neboli. Brnáka to hnevalo, a preto rečie raz svojej žene:

— Počúvaj, žena, mali by sme zavolať a pohostíť nášho suseda Vozára. My sme už u nich boli.

— A to už načo? — zaškúlila zlá žena:

F I S

Od FIS, čiže Majstrovstiev sveta v lyžiarstve — klasických disciplínach — delia nás len dva mesiace. FIS bude kulm'načným bodom obdobia medzi minulými majstrovstvami v Squaw Valley a zimnou Olympiadou v Innsbrucku v 1964.

Veľa mesiacov pripravovalo sa Zákopane na prijatie pretekárov a hosti. Vznikli nové obchody, nánestia a ulice. Vyrástlo nové obytné sídlisko Krupówky II. Dosiaľ nezaznamenaným spôsobom rozvinulo sa stavbenečtvo rodinných domčekov. Krásne slnečné počasie prialo staviteľom veľkých športových objektov.

Popri „mamutich“ skokanských mostíkoch, je dnes veľka krokev

Tam hla po kôlňou, brúsi nože, len tak iskry lietajú.

— Čo načo? — zlakol sa sused.

— Opil sa a povedal, že vám obe uši odreže, keď vás uvidí.

Nečakal milý sused Vozár ani chvíiku,

ale ako prišiel, tak rýchlo aj domov odišiel. Brnák sa o chvíľu vrátil a pýtal sa ženy, či sused ešte neprišiel.

— Ba hej. Bol tu pred chvíľou. A keď som mu predložila kurence, uchytíl mi-su a hybaj domov. Že ich on domov so ženou zje...

— A to už zase nie! — nahneval sa Brnák a tak ako bol, s nabruseným nožom, bežal do susedov.

— Hej, sused, sused

VO VNÚTRI MONT BLANCU

Tunely spájajú nedostupné doliny a pobrežia, krátia prepravu vlakom alebo automobilom. Uľahčujú dopravu do neschodných horských terénov. Stavba tunelov je veľmi namáhavá, je to drahá záležitosť a mnohokrát nebezpečná. Počas prebíjania úbočia hory „Gotthard“ tragicky zahynulo 177 robotníkov, zamestnaných pri stavbe tohto tunelu. Napriek tomu kvôli zlepšeniu dopravy sú tunely navrhované a stavane, niekedy v dĺžke niekoľkých kilometrov, ako napr. doteraz najdlhší tunnel na svete „Simplon II“, ktorý meria 19.923 m. Vlak ide týmto tunelom 17 minút.

Súčasne trvajú práce nad stavbou obrovského tunela pod alpským velikánom — Mont Blanc.

Krásy Talianska od dávna pritahujú tisice turistov z celého sveta. Vážnu dopravnou prekážkou medzi strednou a južnou Európou sú skalnaté alpské úbočia.

Alpy — už v období pred našim letopočtom zapričinili veľa starosti a ťažkosti kartaginskému vodcovi Hanibalovi počas jeho vojenskej výpravy na Rím.

Prvé návrhy prevedenia „výkopu“ pod Alpami jestovali už v 18. storočí, ale prvý reálny plán stavby tunela pre vlakovú dopravu pod Mont Blancom vznikol len r. 1907. Návrh vypracoval francúzsky inžinier Monod. O dvanásť rokov neskôr tento plán bol opäť vypracovaný pre automobilovú dopravu. Talianskoabesínska vojna r. 1934 a neskôr svetová vojna, prekazili rozmyšľania nad navrhnutým tunelom.

Len r. 1949 opäť ľudia sa vrátili k návrhu. Pod patronátom OSN bola podpísaná spoločná taliansko-francúzsko-svajciarska dohoda a boli započaté prípravné práce. Konečne, 6. decembra 1958 započala sa obrovská práca — prebitia mohutnej hory pod Mont Blancom. Navrhovatelia ustáli započatie vrtiacich prác súčasne po oboch stranach Alp. Taliani nedaleko Courmayeur v doline Aosty a Francúzi pri známom rekreačnom a športovom stredisku — Chamonix vo výške 1203 m nad hladinou mora. Dve vŕtacie skupiny majú sa stretnúť uprostred hory. Aby sa tieto dve skupiny neminuli po ceste je nutná ohromná precínosť prevádzaných prác. Najmä preto, že vchod do tunela na talianskej strane nachádza sa o 177 m nižšie ako vchod na francúzskej strane. Obidve skupiny, ktoré stavajú tunnel používajú najmodernejšie stroje a náradie.

Tunnel, ktorého dĺžka bude činiť 11,6 km je stanovený do tvaru podkovy. Budú v ňom dvojsmerné cesty, po vonkajších stranach nachádzajú sa chodníky o šírke 70 cm každý. Každých 300 metrov sú vybudované výklenky — parkovište v dĺžke 18 m. Umožňujú slobodný pohyb veľkých vozidiel, autokarov a nákladných automobilov ako aj opravu vozidiel.

Cerstvý vzduch bude do tunelu vchádzať kanálmi — 300 m³ na sekundu a automobilmi znečistený vzduch bude odvádzaný ventilátorom nachádzajúcim sa v klenbe tunela.

Tunnel má byť odovzdaný do prevádzky r. 1962, staviteľia sú už v polovici cesty. Pracujú v neobvykle fažkých podmienkach. Vo vyvýtanom tu-

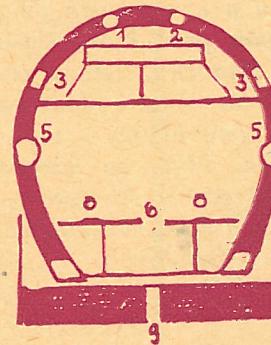
neli, ktorý má výšku 9,38 m s hladkými žulovými stenami strácajúcimi sa v diaľke, človek vypadá malý a stratený. Tak ako keby padol do hlbokej studne, len vodorovnej — horizontálnej. Na prvom pracovnom fronte, staviteľia pracujú na niekoľkých poschodových lešeníach, ktoré pripomínajú rímske vojenské veže. Robotníci, ktorí vŕtajú vnútajšok hory, postupujú dopredu v temnej mlhavej noci, ktorá sa nekončí a ktorú nerozjasní lúč vychádzajúceho slnka. Hluk vrtacieiek je prišerný, pripomina hrmenie diel a nútí budovateľov tunela pracovať s voskovými guličkami v ušiach. A tak 8 hodín denne, 6 dní týždenne, celé roky trvania stavby tunela.

Francúzi, ktorí stavbu započali neskôr ako Taliani dosiahli už také isté výsledky.. Taliani ihneď v začiatkoch práce, po prevŕtaní prvých 368 metrov narazili na vodnú žilu, zároveň mali veľké ťažkosti pri vŕtaní rozsypávajúcej sa skaly — to spôsobilo oneskorenie. Súčasne práca pokračuje v pevnnej žule, ale nebezpečie číha na odvážnych staviteľov na každom kroku.

Navrhovatelia tunelu vypočítali, že behom roku prejde tunelom 264 tisíc osobných automobilov, 24 tisíc autokarov, 49 tisíc motoriek a 150 tisíc nákladných automobilov. Tunel umožní prevezenie 1,5 milióna osôb a tria tisíce milióna ton nákladu.

Usmiali turisti ženúci sa automobilmi tunelom možno ani nespomenú si na ľudí, ktorí tuná dnes pracujú. Na tých, ktorí svoju fažku a nebezpečnú prácu odstránili európsku dopravnú prekážku, ktorá po storočia stála na ceste medzi Parížom a krásami slniečného Talianska.

- 1—2. Elektrické a telefonické dráty
- 3. Výfuky odvádzajú znečistený vzduch
- 4—7. Kanály privádzajú sviežy vzduch rýchlosťou 300 m³ na sekundu
- 5. Osvetlenie
- 6. Fotoelektrické komory kontroloujú dopravu v tuneli
- 8. Cesta
- 9. Kanalizácia

Najdlhšie tunely na svete

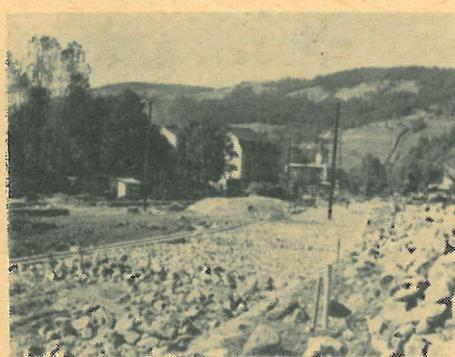
1. Simplon II. Svajčiarsko-Taliansko	19.923 m
2. Simplon I. Svajčiarsko-Taliansko	19.731 m.
3. Apennín Taliansko	18.508 m.
4. Gotthard Svajčiarsko	14.998 m.
5. Loetscheberg Svajčiarsko	14.536 m.
6. Cascade-Basis USA	12.534 m.
7. Monte Cenis Francúzsko-Taliansko	12.330 m.
8. Moffat USA	12.065 m.
9. Arlberg Rakúsko	10.300 m.
10. Simizu Japonsko	9.602 m.

Najdlhší tunel v Poľsku má 1.610 m. a nachádza sa na trati Kłodzko-Wałbrzych.

ukončený, tak isto ako aj jeho vnútajšok. V pavilóne budú sa nachádzať: čestná lôža, kabinky pre rádio a televízor, lôža pre tlač. Celok bude ukončený ku koncu t.r.

V období majstrovstiev Zakopane bude slávnostne vyzdobené. Základom a sprievodnou myšlienkovou výzdoby je jej praktické využitie pre pretekárov a turistov ako aj pre propagovanie turistiky a folklóru Pod-

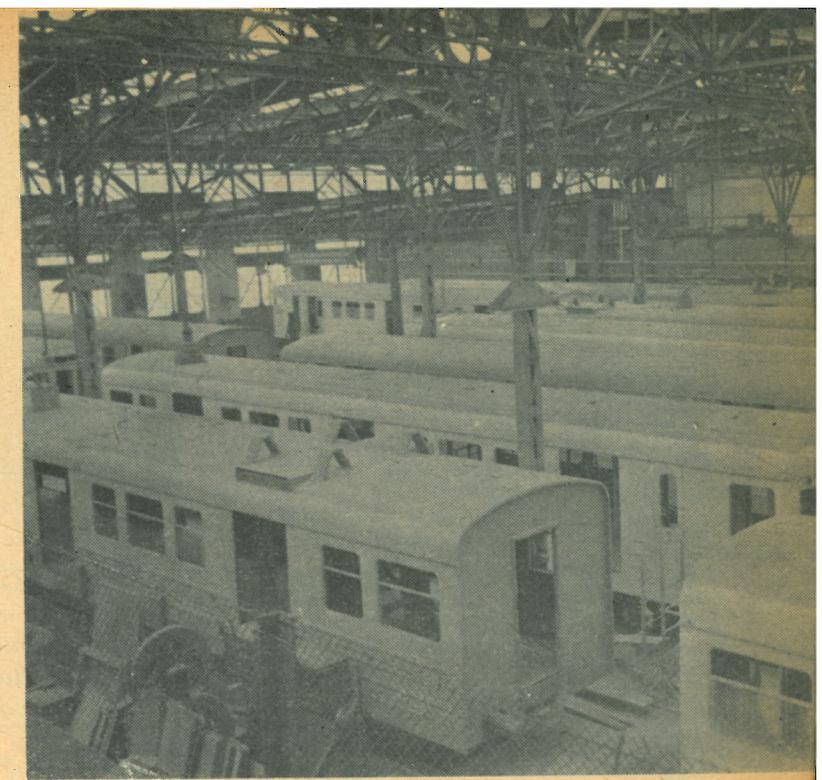
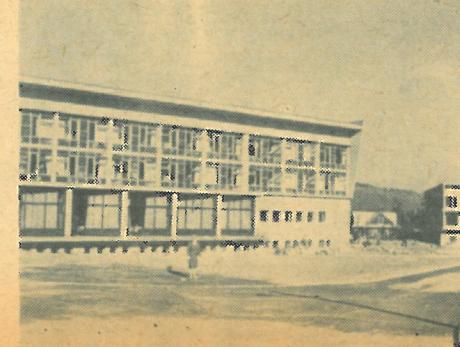
Obytná budova pre športovcov

Vznikli nové ulice

Dráhy sú vedené takým spôsobom, aby každá aj ta najkratšia prebiehala štadiónom. Na štadióne je aj start a ciel.

Sportový pavilón je už skoro

PA-WA-WAG

Nevíme, zda si Stelmach Gottfried Linke uviedomoval, když přijímal dodávku 1000 trakařů a 100 železničních platform pro německé železnice, že otevírá bohatou historii své dílny.... Psal se rok 1841-počátek stavby velkých železničních tratí. O 30 let později spojené závody Linke-Hoffman stávají se továrnou na výrobu vagónů. V roce 1945, po tříměsíčním obléhání města Vroclav, závody byly srovnány se zemí. Bylo zničeno elektrické, dopravní a telefonické zařízení, střechy byly zborcené a bezútěšný obraz zkázy doplňovaly miny, zvoje ostnatého drátu, zničené tanky a kupky ruin.

Z terénu továrny bylo vyvezeno 2000 vagónů růmu a 640 vagónů zničených strojových součástí, byly znova vystavěny tovární objekty o výměře větším než 1 miliarda m³ a rozloze 150 tisíc m², bylo zaskleno více, než 10 ha oken a skleněných střech. Tato bilance nové výstavby ukazuje nejen ohromnou velikost zkázy, ale i velikost finančních nákladů, které byly nutné pro nové odevzdání PA—FA—WAGu do provozu.

V listopadu 1945 bylo dokončeno 5 nákladních vagónů, 26.I. 1946 vyrabil „Pafawag“ 100 uhlerných nákladacích vagónů. To je začátek velké kariéry tohoto závodu v patnácti letech lidově-demokratického Polska.

Zpočátku vyráběl „Pafawag“ pouze uhlerné nákladní vagóny, jednak se rychle zaměřil i k výrobě více druhů zboží.

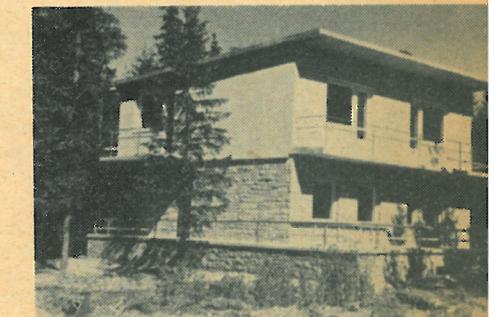
V březnu 1948 byl vyroben desetičísíci vagón na uhlí. V roce 1950 Pafawag vedle výroby osobních, nákladních vagónů a tendrů vyrábí i kryté nákladní vagóny. Rok 1953 byl těžkým rokem v historii továrny. Musela být změněna celá organizace práce a zaměřena na serijní velkovýrobu.

Byl vytvořen jeden průmyslový celek ze čtyř továren — z továrny na výrobu nákladních vagónů, osobních vagónů, na výrobu tendrů a ze slévárny. V tomtéž roce Pafawag začal vyrábět elektrické lokomotivy. V roce 1954 se již produkuje celé elektrické soustavy. V roce 1958 bylo vyrobno 17 elektrických lokomotiv. Kromě toho se vyrábí nákladní vagóny, úzkokolejné vagóny, tendry a spaci vagóny.

Od roku 1948 Pafawag výváží své výrobky do Sovětského svazu, Bulharska, Maďarska, Československa, Jugoslávie a do Indie.

PA FA WAG, ktorý po válke vyrobil viac než 100 000 vagónov, má vytyčený v novém sedmiletom pláne velké úkoly. Plán predvída výrobu 290 elektrických lokomotív, 300 elektrických souprav, stovky osobních vagónov mimoradne do SSSR a do Jugoslávie, 47 000 nákladních vagónov, z toho 23 000 ocelových vagónov na uhlí.

Továrna se stále rozvíjí, závod dává stále lepší a lepší podmínky pro své pracovníky, investice jsou zaměřovány hlavně na výrobu elektrického železničního parku.

Moderný rodinný domček

za týmto účelom utvorená Turistická komisia GKKFiT pri splnomocnení pre záležitosti FIS. V Zakopanom, Bukowine a Poronine sú už skoro ukončené práce spojené s rezerváciou nocľahov pre turistov.

JEDLIČKA

Vyraستala jedlička
v lese na lúčke.
V zime mala ihličie
v striebre celučké.
Na šuškach jej cencúle
z ľadu vyzváňali
a snehovú plášťik jej
nezná pliecka halil.

Pod ľanou zajko so zajkuľou
mali bŕoh teply
aj sýkorky neraz sa k nej
na posiedku zlietli,
kmotra líška behávala
kol nej sem a tam.
Predvčerom sme jedličku
vzali z lesa k nám.

Obliekli sme jedličku
nové krásne šaty.
Na jej hustom ihličí
trblet, jagot zlatý.
Začalo sa veselie,
spev a tanec samý.
Ako sa ti, jedlička
páči medzi nami?

Teta Dora

VYDAJ ZA KAŽDÚ CENU?

Mám 34 rokov a som slobodná. Ako mladé dievča mala som veľmi rada istého muža a dlhý čas som verila, že je to najlepší človek na svete. Takáto naivná viera sa zrejmé nevypláca, lebo aj ja som sa tak, ako tisíce iných predlo mnou, verim skialma. So svojím sklamánim a žiaľom som sa utiahla do ústrania, veľa som pracovala, pomáhala som rodicom i súrodencom a cítila som sa aspoň trochu užitočná. Dnes sú už bratia na viastných nohách, moju pomoc nepotrebuju a ja som tu odrazu sama ako prst.

Je pravda, že za tie roky som sa mohla niekoľkokrát vydáť, ale nechcela som. I dnes by som mala takú možnosť, ale bol by to vydaj iba pre vydaj. Viete, ťudia vedia byť niekedy veľmi bezohľadní a často poučujem sa svojím chrbtom „stará dievča“. Vtedy si vždy hovorím, že pri prvej príležitosti sa vydám. No nakoniec sa mi to zdá nerozumné. Samozrejme, túžim po rodine, po deťoch, po cloveku, ktorý by mi rozumel, ale takého cloveka nenachádzam. Mám sa teda vydáť za toho, ktorý sa o mňa uchádza len preto, aby som nebola sama a aby som bola vydáť.

Vydaj „za každú cenu“, by bol veľkou nerozumnosťou. Zviazal svoj ďalší život s clovekom, ktorého by ste si brali len preto, aby ste boli vydáť a o ktorom by ste vedeči, že nezopovedá vašim predstavám o životnom partnerovi, by bol veľmi chybň krok. Verte, že je lepšie žiť sama, v kúde a nezávislosti, než s mužom, s ktorým si nerozumiete — v rozporoch, vo večnom napäti a nepochopení. Ved za takýchto okolností by ste neziskali ani to, po čom túžite — rodinné teplo, pocit, že máte niekoľko blízkeho a konečne ani pre deti by rodina vybudovaná na takom vzťahu nebola ideálnym prostredím. Je veľmi nesprávny názor, že slobodná žena, ktorá má už — ako sa hovorí — „svoje roky“, musí veľmi závisiť zo svojich nárokov. Samozrejme, naivne, dievčenské sny o čiernom krásavcovi tu už nie sú na mieste. Zato tým väčšie nároky je nutné klásiť na povahu, charakter, ľudskej vlastnosti, na vzájomné porozumenie, zhodu názorov, záľub a na spoľahlivosť predstavu o ďalšom živote.

Dnes je u nás situácia a postavenie nevydatých žien celkom odlišné, ako v minulosti. Ste samostatný, nezávislý človek, máte svoje povolenie a svoju životnú cestu si určujete sami. Len nevedomeli ľudia sú schopní často vás prezývkou, čo v minulosti patrila ženám, ktorých jediným životným cieľom bolo chytia ženicha.

Prestaňte sa strániť ľudí, chodte do spoločnosti, navštěvujte rôzne kultúrne podujatia, zapojte sa do nejakej verejnoprášnej práce. Uvidíte, že vás život sa vyplní a možno, že čoskoro stretnete človeka, ktorý bude zodpovedať vašim predstavám. No ak aj nie, máte ešte vždy možnosť preniesť všetku svoju nežnosť a lásku na sirotu, ktorú si môžete ako staršiu osvojiť a pre ktorú s radostou vybudujete domov.

Hľavu hore! Nikto, kto nechce, nemusí byť v našej spoločnosti sám.

Krajan Amor

„VALENTINA“ — „Zoznámili sme sa na prázdninach. Veľmi sa mi páčil. Mali sme sa radi a celý čas boli sme spolu. Na rozlúčku vymenili sme si fotografie. Nedostala som ani jeden list a v poslednom čase poslal mi moju fotografiu bez vysvetlenia. Asi chcel mi dať na vedomie, že mňa nel'ubí. Mám tiež vrátiť fotografiu a žiadať si vysvetlenie? A vôbec, čo si mám myslieť o takom chlapcovi?“

Asi skutočne nel'ubí alebo vôbec nel'ubí. V každom prípade vysvetlenie mi tu nepomôže a nezmieni, naopak často komplikuje situáciu. Chlapcové zábery boli jasné. Dalo sa to aj ináč vybaťi, ale asi stratil odvahu. Fotografu mu nemusíš odosielat pod podmienkou, že nebudeš prelievať slzy pri pohľade na ňu. V inom prípade radšej vráť. Radím Ti, aby si na chlapca vôbec nemyslela. A v budúcnosti známosti z prázdnin neber tak vážne, ale s väčšou rozvahou.

ZIVOT M L A D Y C H

K M L A D Y M ČITATEĽOM

Potreba kútika pre našich mladých a najmladších je veľmi očividná. Preto redakcia s pomocou učiteľov a mládeže zo slovenských a českých stredísk rozširuje tematiku mladých a najmladších v rubrike „Život mladých“.

O čom chceme písat v „Živote mladých“? Ako si predstavujeme jeho náplň? Chceme, aby jeho obsah odzrkadloval celý život mladých a všetky problémy spojené s mladosťou. Chceme, aby mladí sa s nami delili svojimi skúsenosťami a spomienkami z mladosti, ako aj tí, ktorí majú túto cestu už za sebou a chcú nám poradiť a tak tiež tí, ktorí začínajú iba prvé krôčky tejto pute. Chceme písat o radostiach a starostiah mládeže a jej života i doma, pri práci, pri zábave, o tom čo zneapojuje a zaujima všetkých mladých. Chceme Vás tiež zabaviť a rozveselit.

Myslime a pevne veríme milí čitatelia, že ako vždy nám všetci ochotne pomôžete v náplni tohto kútika. Pôdou na ktorej vyrástol a rastie tento „Život mladých“ ste Vy milí mladí čitatelia. Preto dbajte, aby rastol a bujnel každým dňom. Dávajte mu výživou a usmerňujte jeho rast. Výživou preň budú Vaše príspisy, články, listy a usmerňovať ho budete svojimi radami, pripomienkami a zdruhou kritikou. Pište na adresu redakcie: Warszawa, Al. Jerozolimskie 37 p. I s poznámkou na obálke „Život mladých“.

Redakcia

Z DENNIKA TRAMPISTOV NA BICYKLOCH PO POLSKU

Dnes sme boli len na vychádzke. Zrobili sme sice trasu dlhú 76 km, ale smerom dopredu sme sa neposunuli ani o meter. Lebo tak, ako sme zavčas ráno vyrázili z malej dedinky Fedlino rozprestierajúcej sa nedeľu Pucka, tak isto sme sa sem v predvečer toho istého dňa, celí premoknutí, unavení, ale plní nových krásnych dojmov vrátili. Naša trasa bola táto: Fedlino — Puck — Vladislavovo — Jastrabia hora — Fedlino. Kraj, hoci tiahne nad morom, nepôsobí dojmom fádnej roviny, hoci jeho priemerná nadmorská výška činí len päť desiatok metrov nad morom. Celá oblasť je mierne zvlnená, za čo vďačí ešte dávno pôsobiacemu tu ľadovcu. Všade sme sa stretali len s piešočnatou pôdou, na ktorej sa rozprestierali lesy, alebo dozrievajú ovoce. Žitá boli už pokosené. Ľudia rozprávali kašubským nárečím. My im nič nemôžeme zrozumieť. A oni naše „guralštine“ samozrejme tiež nič nerozumeli.

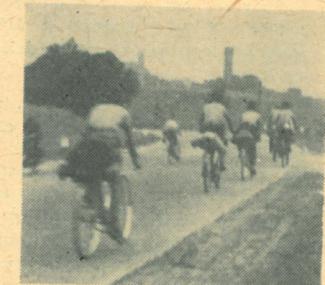
Divne vyzierá poloostrov Hel. Mysleli sme, že ho voda musí odnášať a on vznikol práve opačne, usadzovaním hniezov morskej vody. Vo Vladislavove sme videli najväčší morský maják. Tam písal svoje diela Žeromski. Tu pozoroval všetky tajnosti rozvinutej kladiny.

Na ceste nazpäť nás zastihla strašná búrka a leják. Ani na krok sme nemohli ďalej. Vyčkávali sme pod akousi kôlňou, až sa dážď zmierní. Keď prestal leják, ale mierne pršalo, pobrali sme sa ďalej. Sí s nádejou, že z najsevernejšieho bodu Poľska ideme na juh — k Tatram, domov. Keď bola premávka malá, išli sme po ceste dvaja a dvaja, a rozprávali sme si, čo všetko sme videli a čo ešte asi uvidíme. Upíne sme zabudli, že sa už bliži večer a my vlastne nevieme, kde budeme spať a čo budeme jest. A to je to ozajstné dobrodružstvo, to je tá pravá turistika.

Miesto odpočinku sa nášlo. Bola ním stodola u sedliaka, veľká, s dostatkom voňavého sena a d'ateliny, takže aj pre naše bicykle sa ušlo kústik suchého miesta.

A teraz do sena, chlapci, dobrú noc!

ANTON PIROH

cesta na bicykli
cesta vlakom

HOCI JE UŽ ZIMA

Hoci je už zima a malí by sme sa tešiť z dobrého snehu a lyžovačky, ja stále ešte musím myslieť na posledné letné prázdniny. Nijako mi nejde do hlavy, že ja, taký biedny chlapček zo Slovenského lýcea v Jablonke, a k tomu ešte nešportovec, spolu so šiestimi kamratmi som obiešiel na bicykli skoro celé Poľsko. Za 21 dní sme prešli na bicykloch 1.700 km a vlakom 500 km. V skutočnosti to nebolo nič tak strašného. Ved po nebolí pretek. Denne sme robili priemerne 80 — 100 km. A vždy po niekoľkých dňoch sme si urobili celodenný odpočinok. Krásne to bolo putovanie po Poľsku. Koľko mocných zájazdov nám utkvilo v pamäti z tohto opravdu vandrovného spôsobu života. Putovali sme z mesta do mesta, z dediny do dediny, po neznámych cestach, medzi neznámymi ľuďmi. A koľko sme videli krásy! Nekoniecne more s roburenou hladinou, tie čarokrásne a malebné Mazury, tie nádherné kostoly, hrady, zámky v mnohých starých poľských mestách. Na to sa nedá zabudnúť. Veru nie. A kto mi neverí, nech to skúsi. Uistujem, že tejo skúsky nikdy nebude banovať.

SPORTOWY KALEJDOSKOP

Chociaž kibice sportovi dawno juž zaceli pasjonovať si dyscyplinami sporu uprawianymi w zimie, w naszym feletońcu jeszcze raz musimy wrócić do piłkarzy. W listopadzie zakończyli oni swój międzynarodowy sezon zwyciężając w deszczu, zimie i na boisku przypominającym bajoro, reprezentację Danii 5:0. To zwycięstwo poważnie podkreśliły nasz tegoroczny piłkarski bilans. Zamknął się on trzema zwycięstwami, dwoma porażkami i jednym remisem. Bilans jak powiedziałem jest dodatni, ale niestety nasz piłkarze nie potrafili przebrnąć przez najważniejszą przeszkode: nie potrafili wygrać z reprezentacją Jugosławii co dawało im paszport na wyjazd do Chile na mistrzostwa świata. Ten sukces udało się natomiast naszym czechosłowackim sąsiadom, którzy w ostatnim swym meczu rozmordili Irlandię 7:1.

Ale skończyli z piłką zachowując wspomnienia o niej do przyszłego roku i zajmijmy się innymi sportami.

Koszykarze już na samym początku sezonu rozpoczęli zażarte boje. Żadna z drużyn nie stosuje ulgowej taryfy, a że poziom koszykówki podniósł się wyraźnie w większości zespołów, więc też sypią się niespodzianki. Najlepiej spisuje się jak dotąd krakowska Wista, która wygrała kilka bardzo ciężkich meczów

na wyjazdach. Jak będzie dalej trudno powiedzieć, tak jak i trudno jest dziś typować, która z drużyn zostanie mistrzem Polski.

Nareszcie po kilku „chudych latach“ odetchnęli kibice hokeja. W tym roku nie ma już — jak to było w latach poprzednich — dwóch drużyn walczących ze sobą o puchar. Dawniej tylko warszawska Legia i katowicki Górnik reprezentowały wyrównaną klasę — inne zespoły ustępowały im wyraźnie. W tym roku zmieszały się do tej walki o puchar również i pozostałe drużyny I-szej ligi, wśród których największą rewelacją jest zespół Podhala z Nowego Targu.

Jeszcze parę lat temu nikt nie przypuszczał, że będądzieli mieli w Polsce 8 sztucznych lodowisk i dwóch zagranicznych trenerów. PZHHL wziął się jednak ostro do pracy nad poprawieniem poziomu naszego hokeja. W dwóch najlepiej pracujących okręgach — pomorskim i krakowskim — przebywają stale trenerzy: Kanadyjczyk Hughes i Czechosłowak Stemperek. Po paru tygodniach pobytu, ich praca dała już jakieś widoczne rezultaty i niezaprzecjalnym jest, że poziom naszego hokeja podnosi się z każdym dniem, a rozgrywki ligowe są zacięte, interesujące i ściągające na lodowiska setki widzów.

Obaj zagraniczni trenerzy to fachowcy nielada w swojej branży i na pewno ich praca przyczyni się poważnie do podnie-

sienia poziomu naszego hokeja, który w ostatnich latach miał na europejskiej arenie mocno podważoną reputację.

W Zakopanem nie môví si o niczym inym jak o mających się odbyć na początku przyszłego roku narciarskich mistrzostwach świata. Coraz do naszej zimowej stolicy zjeżdżają się przedstawiciele różnych krajowych i międzynarodowych związków, by sprawdzić stan przygotowania do tej największej imprezy narciarskiej. Większość tych oficjeli zachwyca się skocznią na Krokwi i innymi obiekty, ale z drugiej strony co jakiś czas na lamach gazet ukazują się notatki poddające wątpliwość czy prace prowadzone przy wykończeniu takiego lub innego obiektu zostaną na czas wykonane. Wszystko to przedciętnego kibica nie nastraża zbyt optimistycznie i nasuwa myśl, czy w Zakopanem podczas trwania mistrzostw świata znów nie zacznie panować znana skład inąd „wielką improwizacją“, która wprawdzie czasem daje jakieś rezultaty, ale w większości wypadków kończy się blamazem. Jedno jest pewne: do rozpoczęcia mistrzostw czasu jest już bardzo mało, natomiast do zrobienia pozostało bardzo wiele. W oczekiwaniu na zakopiańskie mistrzostwa pasjonujemy się tymczasem koszykówką, boksem i hokejem — sportami mającymi pełni sezonu.

W. STEPIŃSKI

SPORT ★ SPORT

ZIVOT MLADÝCH

K MLADOSTI

Čože tak vädneš,
mladý svet?
Jak mrazom prvší
jarný kvet,
jak tá rosa
na doline
hynie, hynie —
až zahynie;
chýru, znaku po tebe
niet:
oj, mladý svet, môj
mladý svet!
Piesne treba, blesku!
treba!
Co krížom — krážom
dva svety
strelou Peruna
preletí,
čo prenikne v špik
i kosti,
čo zažne srdcia
mladosti
v požiar velikých
obeti.

(Z básne J. Bottu:
„K mladostí“)

MNICH A ŽIACI

Indická rozprávka

Jeden mnich učil v škole deti. Vela jedol a vela spal. Vždy pred vyučovaním sa tak najedol, že sa ledva hýbal. V škole sa mnich posadil za stôl a spal.

Medzi žiakmi v škole bol syn chudobného banika. Volali ho Li. Raz Li povedal mnichovi:

— Povedz, prosím, prečo vy na všetkých hodinách spíte?

Priateľ môj, — povedal mnich, — ved' to sa ti len zdá, že ja spím. Ja sa v tie minúty stretávam s Budhom a počúvam jeho mûdre reči.

Raz sa stalo, že Li celú noc sedel pri chorom otoči a ráno v škole zaspal na vyučovaní. Spal tak tuho, že nepočul zvonec, od ktorého sa mnich zbudil. Mnich zbadal, že Li spí, chytil ho za ucho a zakríchal:

— Ako môžeš spáť na mojej hodine?

— Pán učiteľ, to sa vám len zdá, že som spal. Bol som pri Budovi a počúval som jeho mûdre reči. — Cože ti povedal mûdry Buddha?

— Mûdry Buddha mi povedal: „Nikdy v živote som nevidel twojho učiteľa.“

AFORIZMY

Blázón, ktorý si myslí, že je kráľom, sa ešte môže stať kráľom blázónov.

Kôň má štyri nohy a potkne sa. Ale vždy na niečom.

Clovek, ktorý prijíma úplatok za nejakú službu, sa spravidla utešuje tým, že by ju spravil aj bez úplatku.

Vojak si pomyslel pri pohľade na generála: „Obaja sme voaci!“

Zeny sa vydávajú za mužov aby im pomohli ľahšie znásť starost, ktoré im samy spôsobujú.

ZIVOT MLADÝCH

JABŁONKA — 24.IX.1961 uskutočnila sa v Jablonke Lahoštovej letné preteky žiačkov a žiačok Základných škôl Oravy a Spiša v trojboji. (skok do diaľky, skok do výšky a hod loptičkou). Zvíťazil Podwilk. **ZUBRZYCA GÓRNA** — V nedeľu 1.X.1961 zišli sa v horskej chatke Makove Szczawiny turisti z celého Poľska, aby oslávili 50. výročie postavenia tohto prvého turistického strediska pod Babiu horou. Odštartovali spoločný výstup na Babiu horu.

POZNAŇ — V dňoch 6. — 8.X.1961 uskutočnila sa v Poznani volejbalový turnaj o pohár „Dziennika Ludowego“. Za LZS Nowy Targ, ktorý skončil v tomto turnaji na 3. mieste, startovali aj dievčatá Slovenského.

JABŁONKA — Z príležitosti 17. výročia vzniku MO uskutočnila sa v Lúčku v Jablonke beseda žiačkov školy s mestskými príslušníkmi národnej bezpečnosti.

KREMPACHY — V Krempechach bol odovzdávaný do účtu miestnej vodovodnej práce na ktorom sa skončili 8.X.1961.

NOWA BIAŁA — V Novej Belej sa odohrala 5.X.1961 veľká udalosť, lebo sa započalo s výstavbou cesty cez dedinu.

JABŁONKA — 11.X.1961 v rámci osemnásteho výročia vzniku Poľskej armády pozvali si na svoju školu žiaci Slovenského lúčku v Jablonke vojakov — pohraničiarov, s ktorými spolu oslávili tento sviatok. Okrem iného zohrali aj volejbalový zápas, v ktorom tesne víťazili vojaci z Chyžného v pomere 3:2.

MLADÍ, CO NA TO REKNETE?

Starý kněz si poseskal: „Když jsem byl mlad, říkalo se nám, abychom my mladí mlčeli a poslouchali, co nám říkají lidé starí a zkušení. A tak jsem si říkal: Mlč a poslouchej! Až budeš starší, potom budeš moci mluvit. A teď, když jsem zestárl, slyším stále: Vy starí ničemu nerozumíte a nic nedovedete; mládež a ustupte mladým. Tak bych rád věděl, když se dostanu ke slovu“.

D. P.

NAJVÄČSI HUBĀR

Heno Bystrorazký sa chváli, aký je on veľký hubár. Potvrdí to aj naša paní učitelka, ktorá mu v lese „Pod Magurovou“ vždy hovoríva: — Heno, Heno, ty máš vždy najväčšiu hubu.

OSPRAVEDELŇOVAL SA

Matka: — Synu, paní učitelka mi žalovala že si zasa dnes robil v škole veľké nezbedy.

Palo: — Akože, ved' som dnes nebol vôbec v škole.

ZIVOT MLADÝCH

ZIMNÉ CHVÍLE

Usina tichým spánkom... Sniežik vŕšky a stromy prisypáva. Ci aj my máme ist späť s prirodou?

Zas na perinu krásy, na lyžiach, či sanach, na vŕšok klčat sa nás stále vábí čosi.

Nás stále vábí čosi, ďaleko až k lesu, pre vianočný stromček, pre našu potechu.

Žeby večerné chvíle môct pri nám štátne strávi a s ním prázdniny zimné si takto sprievemnit.

A. Košút

ZRNKA KÓREJSKEJ ĽUDOVEJ MÚDROSTI

Cervík nehovorí ale prevíta stenu. V údoli, kde niet tigra, je zajac učiteľom.

Udrel ho, a tu vidí, že je to vlastný strýko.

Kde je mnoho tesárov, stípy sa naklánajú.

Na jednu prácu sa pozrie, a hned ich desať ovláda. Kam idú kone, tam idú aj kravy.

Kde majú tri dcéry, spávajú pri otvorených dverách.

Saman si vlastného ducha nevyvolá, sekera si vlastné porisko nepresekne.

Až vo vysokých horách sú údolia hiboké.

Chut' vriacej plievky nepozná.

Až v zime vidieť, že borovice sú zelené.

Stále hovorí „už idem, už idem“, kým sa však pohnie, vychováva troch synov.

V cudzej polievke sa zdá hrach väčší.

Iba vdova pozná bôr vďovu.

Za života je aj jediný poľh vina sladký, po smrti už ani tri nie.

Nepočítaj kurence, kym sa z vaječnej nevyzobú.

Budeš sa kochať v krásu údolia, keď ta nieko náhľad!

Aj školník pes môže po troch rokoch skladáť verše.

UCITEĽ ČERVÍKOV

Igo Panček z Jablonky chytal ryby pri mlyne. Samozrejme bez rybárskeho lístku. Ked mu na to ujo Labka vyčítal, vyzováral sa, že on len červíka učí plávať.

NA HODINE SLOVENČINY

Učiteľka: — Deti, vymyslite venu a potom ju dáme do rozkazovacieho spôsobu.

Braňo: — Kone tahajú vôz. Učiteľka: — No, Náco, ako bude znieť táto venu v rozkazovacom spôsobe?

Náco: — Vióóó!!!

NA HODINE ZEMEPISU

Na hodine zemepisu jednej školy na Spiši, učiteľka sa pyta: — Jožko, ukáž mi, kde ležia Vysoké Tatry? Jožko sa dlhšie bezradne pozerať na mapu. Naraz sa mu tvár rozjasní a ukazuje prstom cez obloku vraví: — Hľa, tam!

Čo je na týchto obrázkoch?

HÁDANKA

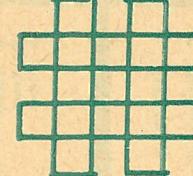
Čože je to za tvora?

Utiekol nám zo dvora.

Dvoje ústa mal, šest nôh,

štyri oči, štyri uši

a nechýbal mu ani chvost.

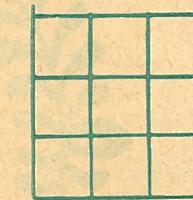
MREZOVKA

1. Človek za mrežami

2. Budova v ktorej ša uči.

3. Nie tvrdý

4. Nástroj k plávaniu člnom

STVORCOVKA

Do každého z deviatich štvorčekov vpište jedno z čísel 1 až tak, aby sučet čísel v každom riadku (vo zvislých riadkoch), vo vodorovných i v riadkoch v smere uhlopriečky) rovnal sa 15, a pritom žiadne číslo od 1 do 9 sa nemôže vyskytovať vo viacerých štvorčekoch.

Spomedzi tých, ktorí správne rozlúštili štvorcovku, hádanku, mrežovku a veľký otáznik vylosujeme výhercov s knižnými odmenami. Rozlúštenie treba zaslať do 30.XII. na adresu: „Redakcia „Púte mladosti“ Jablonka, pow. Nowy Targ, woj. Krakow.

CZY I KIEDY WOLNO BUDOWAĆ NA CUDZYM

Budowa urządzeń stałych (domu, zabudowań gospodarczych it.d.) może być dokonywana na nieruchomości stanowiącej własność osoby, która dokonuje wymienionych inwestycji. Jednak istnieją sytuacje kiedy wejście na obszar nieruchomości i zamejrzona budowa odbywa się za zgodą właściciela tej nieruchomości, lecz przed sporządzeniem notarialnego aktu przenoszącego prawo własności (umowa kupna-sprzedaży, darowizny lub zamiany). W tych przypadkach aby uniknąć komplikacji i sporów podobnych skardze Obywatela W. K. z Orawy należy zawrzeć przedwstępnią umowę kupna-sprzedaży (inaczej nazywaną umową przyzerczenia kupna-sprzedaży) w formie notarialnej, ustalając w niej ostateczną cenę, oraz termin i warunki sporządzenia umowy przynoszącej prawo własności na osobę, w posiadaniu której nieruchomość będąca przedmiotem transakcji się znajduje. Dopuszczalnym jest również umieszczenie w umowie przyzerczenia kupna-sprzedaży klauzuli, z której wynikało, że prawo własności przechodzi na nabywcę po upływie określonego terminu. Wówczas nie zachodzi potrzeba sporządzania odrębnej umowy notarialnej.

Dokonanie powyższych czynności prawnych będzie stanowiło dostateczną ochronę prawną tak dla osoby, która przed uzyskaniem prawa własności weszła na grunt nie stanowiący jej własności i rozpoczęła budowę, ponieważ będzie mogła żądać od właściciela tegoż gruntu jego sprzedaży lub zamiany (o ile tak po stanowiono w przedwstępnej umowie zamiany), a w przypadku braku zgody właściciela żądać przyznania jej prawa wykupu, jak również dla właściciela, który w przypadku odstąpienia od umowy przez ewentualnego nabywca, będzie mógł dochodzić odszkodowania z tego tytułu. W obu przypadkach decyduje właściwy Sąd Powiatowy.

Nagminne są jednak przypadki kiedy strony (Obyvateli) zawierają między sobą ustne umowy, najczęściej w obecności świadków, na podstawie których dysponują swymi nieruchomościami. Umowy takie nie mają żadnej mocy prawnnej i mogą być dopuszczone przez Sąd tylko jako dowód przy rozstrzyganiu sporów powstałych pomiędzy tymi stronami.

mgr B. BRONOWICKI

FILATELISTYKA

Ceskoslovenská pošta vydala dňa 27. novembra 1961 sériu 9 známkov s hmyzom. Známky boli vykonané podľa návrhu prof. Maxa Svabinského v rozmeroch 22 x 38 mm, perforované, technikou mnohobarevného offsetu v barvách: modrej, zlatej, oranžovej, hnedej, červenej, tehlovej a tmavočervenej. Hodnota známkov: 15 h, 20 h, 30 h, 40 h, 60 h, 80 h, 1 — Kčs, 1,60 Kčs, 2 — Kčs. Uverejňujeme 2 známky z tejto súrie.

ZIVOT CZASOPISMU SPOŁECZNO-KULTURALNE

TOWARZYSTWA SPOŁ.-KULT. CZECHÓW I SŁOWAKÓW W POLSCE

Redaguje Kolegium w składzie: Vendelin Balčiriak, František Bednarek, Eugen Bielan, Augustyn Bryja, Adam Chalupec, (redaktor naczelny), Viktor Hosaniak, Marian Kaskiewicz (z-ca naczelnego redaktora), Bronisław Knapčík, Ljubica Mšalová, Michal Neupauer, Jerzy Nocuń (red. techn.), Ignac Nižník, Karol Páleník, Vilém Tomeš, Bogusław Włodarski, František Zivil, Edmund Mańczak — redaktor graficzny.

Wydawca: Wydawnictwo „PRASA KRAJOWA“ RSW „PRASA“ Warszawa, ul. Wiejska 12 tel. 824-11. Adres Redakcji: Warszawa Aleje Jerozolimskie 37 I p. tel. 21-15-41. Zamówienia i przedpłaty na prenumeratę przyjmują do dnia 15 každego miesiąca poprzedzającego okres prenumeratę — urzędy pocztowe, listonosze i placówki „Ruchu“. Można również zaprenumerować pismo dokonując wpłaty na konto PKO nr 1-6-100020 CKPiW „Ruch“ Warszawa ul. Srebrna 12. Ceny prenumeraty: półrocza zł 6.—, roczna zł 12.—. Prenumerata za granicą jest o 40% droższa. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmują Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch“ Warszawa, ul. Więźla 46 nr konta PKO 1-6-10002

